АРЯАШАДАЙМНАЙ АМЖАЛТА МАЛШАДЫЕ УРЯАЛНА

еспубликамнай гүрэндөө мяха худалдаха жэлэйнгээ түсэб 68 процент, һүөөр—75, үндэгөөр—94, ноохоор—87 процент дүүргээд байна. рэндөө 7,5 миллион пүүд таряа тушааха гэһэн социалис уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэһэн республикын таряашадай жэшээгээр аллажа, мал ажалай продуктнуудые гүрэндэ худалдаха уялгаяа болзорһоо урид дүүргэхые оролдоё!

БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

39-дэхи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Улаан-Үдын горкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй орган

№244 (9998) | 1962 оной октябриин 14, воскресени | Сэн 2 мүнгэн

Республикын аймагуудай гүрэндөө мал ажалай продуктнуудые худалдаха жэлэй түсэбэй дүүргэлтэ тухай

1962 оной октябриин 10-най мэдээн

(Түсэбэй дүүргэлтэ процентээр)

Аймагууд, үйлэдбэриин управленинүүд	Мяхан	Һүн	Үндэгэн	Ноохон
Загарайн	64	64	85	76
Мухар-Шэбэрэй	59	65	98	85
Сэлэнгын	69	80	106	91
Тарбагатайн	54	69	114	86
Советскэ	67	76	90	98
Улаан-Үдын управлени (бүхыдөө)	62	71	98	87
Баргажанай	70	80	84	88
Кабанскын	79	71	105	83
Ахын	102	93	—	105
Прибайкалиин	49	69	75	77
Түнхэнэй	67	92	92	84
Кабанскын управлени (бүхыдөө)	72	79	92	88
Бэшүүрэй	69	71	91	76
Зэдын	70	76	99	95
Захааминай	72	84	123	88
Хяагтын	67	63	81	79
Хяагтын управлени (бүхыдөө)	69	72	91	88
Яруунын	76	75	80	84
Хориин	68	86	100,4	83
Хориин управлени (бүхыдөө)	71	80	92	83
Баунтын	82	105	—	—
Хойто-Байгалай	32	88	—	—
Республика соо (бүхыдөө)	68	75	94	87

...нскын аймагай хүдөө ажахын, промышленностиин ...хы мэргэжэлтэдтэ, гэгээрэлэй, медицинын, ...турно-гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэдтэ улад зоной ...а газетэ болон журналнуудые тарааха тухайда ...пной Дворец гэжэ тосхоной интеллигенциин

ХАНДАЛГА

...ла политическэ кампа-...63 ондо газетэ, журнал ...а ажал октябриин 1-...бэ. Газетэ болон жур-... советскэ хүнэй ажа-...а шухала һуури эзэлнэ. ...ие уншаад байхадаа, ... эрдэм мэдэрэлээ дээ-...эбди, промышленно-... хүдөө ажахын, культу-...үүшүүлэй дүй дүршэ-...ан абанабди, түрүү эр-...он практикын туйлал-...ай танилсанабди, аха ...алис оронуудай бай-... капитализмын оронуу-...уудай эрхэ сүлөөгэй ...емократиин түлөө тэм-...эдэжэ абанабди.

...эл гээшэмнай манай ... үнэн сэхэ, халуун үгые ...ной зүрхэ сэдьхэлдэ ...г. Хэблэл хадаа совет-...үүдые үндэр дээдэ сур-...ар, коммунизмын тү-...уу шанга тэмсэлшэд ... хүмүүжүүлдэг.

...ной Дворец гэжэ тосхо-...өө ажахын мэргэжэл-...энэрэй олонхимнай хэ-... газетэ, журнал захи-...аг. Тэдэ газетэ, жур-... ажалдамнай ехэ туһа ...г, манай мэргэжэлые ...үлдэг, политическэ бо-...льтурна хэмжээемнай ...үлдэг байна гээшэ.

...эд, манай тосхоной ...шад газетэ болон жур-...ые хэр олоор захинаб ...аглан хараад, бүрид-... байхадаа, зарим айл-...етэ болон журналнуу-...а шанарые хүсэд ойл-... эрдэм мэдэрэл дээ-..., шэнэ түрүү юумые ...ха зэбсэг гэжэ ойлго-...эшэ гү гэжэ һанадаг ... Манай эндэхи айл-... дүрбэнэй нэгэ хубинь ...лон журналнуудые за-... Тиигээд, юрэдөөшье, ...осхондо газетэ болон ...уд үсөөнөөр захигда-на. 1000 хүндэ оройдоо 330 хэ-һэг абтана гэжэ хэлээл. Тосхо-ноймнай зарим мэргэжэлтэд өөһэдынгөө ажалда хабаатай газетэ болон журналнуудые за-хидаггүй. Степной Дворец гэжэ тосхоной интеллигенци иимэ байдалые зохидгүй гэжэ тоо-лоод, «Айл бүхэниие газетэ бо-лон журналтай болгохо» гэһэн ажал, тэмсэл эдэбхитэйгээр ябуулха гэжэ шиидэбэ. Газетэ болон журнал захидаггүй бүхы айлнуудые бүридхэлдэ абажа, газетэ, журнал ходо уншажа байха хэрэгтэй гэжэ ойлгуул-жа үгэхэ гээд бидэнэр шиидэ-бэбди. Хүдөө ажахын мэргэ-жэлтэ бүхэнэй, багша бүхэнэй, эмнэлгын, культурно-гэгээрэ-лэй эмхи зургаануудай хүдэл-мэрилэгшэ бүхэнэй өөрынгөө һайн дураар арад зоной дунда газетэ, журнал захиулха хү-дэлмэри даажа абаа һаань, тэ-рэ ажал һайнаар ябаха байгаа гэжэ һананабди. Эндэ гараа та-биһан бидэнэр бүхыдөө манай ажалда хабаатай газетэ, жур-налнуудые бултадаа захиха-бди. Хүдөө ажахын бүхы һал-баринуудые түргэнөөр хүгжөө-хын түлөө ажалшадай тэмсэл-дэ анхаралаа ехээр хандуулха зуураа, «Правда», «Сельская жизнь» гэжэ газетэнүүдые, «Животноводство», «Земледе-лие», «Сельский механизатор» болон бусад журналнуудые, тэрэшэлэн «Байкал», «Блокнот агитатора», «Правда Бурятии», «Прибайкалец» гэһэн газетэ, журналнуудые ажалшадта за-хиулха гэжэ тусгаар анхарал хандуулха байнабди. 1000 хүн зондо 600 хэһэг газетэ, журнал захиулхаар — тиимээр ажалаа эмхидхэхэ һанаатайбди.

Улад зондо, илангаяа хү-дөөгэй ажалшадта газетэ, жур-нал захиулха гэһэн шухала хэ-рэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадал-сахыень, тэрэшэлэн партийна, ниитэ-политическэ болон тус тус ажалдаа хабаатай газетэ, журналнуудаа бүгэдөөрөө за-хижа абахыень хүдөө ажахын, промышленностиин мэргэжэл-тэдые, багшанарые, врачнарые, Кабанскын аймагай бүхы ин-теллигенциие уряалнабди.

1963 оной газетэ болон жур-налнуудые захиха талаар ок-тябрь һарые тусхай һара болго-жо соносхохо гэжэ дурадханабди.

Айл бүхэнэй газетэ болон журнал захихыень, манай орон дотор коммунизм байгуулгын агууехэ түсэб бэелүүлхын тү-лөө амжалтатайгаар тэмсэхэ-дэнь хүн зондо газетэ, журнал-нуудай туһалхыень бидэнэр эр-хэ бэшэ туйлахабди.

Суглаанай даалгабаряар га-раа табигшад:

Горин А. А. — Һургуулиин директор, Кабанскын совхозой нэгэдэхи отделениин парторганизациин секретарь.

Максимова А. И. — зоотехник, комсомолой организациин секретарь.

Суворов Н. Ф. — Кабанскын совхозой нэгэдэхи отделениие эрхилэгшэ.

Амагаева С. М. — «Знание» гэжэ обществын таһагые даагша.

Горина К. П. — Эхэнэрэй Соведэй түрүүлэгшэ.

Платонова А. Н. — Хэлхээ холбооной таһагай начальник.

Прибайкалиин аймагай «Заветы Ильича» колхозой комбайнер Игнат Икин энэ жэл 250 гектар таряа хадажа, га бүхэнһөө 15,7 центнер ороо-һо хуряаба. Зураг дээрэ: мүнөө үедэ һолоомо суглуулжа байһан Игнат Икин ажалайнгаа үедэ.
В. ЗОРКИНОЙ фото.

Гэшхэдһэн болоһон таряан

Захааминай аймагай Хамниин болон Михайловска сельсоведүүдэй колхозуудай ургажа һууһан таряан колхозни-гуудай малда гэшхүүлжэ, хо-ролто үрилтэдэ орожо байна. Тиигэн гэтэр эндэхи колхо-зуудай хүтэлбэрилэгшэд гэ-рээнние зайсуулха тухай ямар-шье хэмжээ абанагүй.

Эндэхи нютагай Соведүүдэй хүтэлбэрилэгшэд баһал нюдэ балай, һанаа амар һуудаг бай-на. Колхозуудһаа ороо боло-һон актнууд саг соогоо хараг-дажа, хэмжээн абтанагүй. Жэ-шээнь, Хамниин сомсоведэй гүйсэдкомдо (түрүүлэгшэнь нүхэр Батуев Ж. Д.) май, июнь соо бэшэгдэһэн XXII партсъездын нэрэмжэтэ кол-хозой таряа малай гэшхэһэн, гэмтээһэн тухай хоёр акт мү-нөө болотороо шиидхэгдээгүй хэбтэжэ байна. Тиихэдэ эрхэ-тэн Дугаровай үхэр колхозой зелёнкодо орожо, гэмтэл хэбэ гэһэн сентябриин 20-до табиг-даһан акт мүн харагдаагүй.

Иимэрхүү байдал Михайловка сельсоведэй гүйсэдкомдо үзэгдэнэ.

Энээн тушаа бодожо үзэхөөр болоо гэжэ тус сельсоведүүдэй түрүүлэгшэнэртэ һанамжалая.

И. Балуров.

Далахайда суурхаһан Долгор һаалишан

Үргэн уужам Захааминай эгээн саада захын нютаг Далахайн голдо үнэр баян «Байкал» колхоз оршодог. Энэ ажахы ажалдаа эрхимлэһэн, арадтаа магтуулһан малшадаар олон. Эдэнэй дунда залуу аад, бэрхэ һаалишанай дүй дүршэлтэй болоһон Долгор Цыренова нэрлэгдэхэл ёһоороо нэрлэгдэнэ. Тэрэ үнгэрһэн 9 һарын туршада үнеэн бүриһөө 1200 гаран литр һү һаажа, түсэбөө үлүүлэн дүүргээ. Тиихэдэ даалгагдаһан 17 үнеэдһээ 17 тугал абажа, һайнаар түлжүүлжэ байна. Харууһалжа байһан тугалнуудынь сүүдхэ бүри 600—700 граммаар шэгнүүрээ нэмэнэ.

Һаяхан болоһон малшадай суглаан дээрэ һаалишадай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй дүн гаргахада Долгор Цыренова түрүү һуури эзэлжэ, 29 түхэриг урмашуулгын шанда хүртөө. Тиигэжэ жэлэйнгээ уялгые болзорһоонь урид бэелүүлхэб гэжэ тэрэ мэдүүлээ һэн. Мүнөө нүхэр Цыренова үдэр бүхэндэ үнеэн бүриһөө 7—8 литр һү һаажа байнхай. Гадна колхозой эрхим һаалишад Н. Цыденова, А. Цыденова гэгшэдшье Долгорһоо гээгдэнэгүй. Тэдэнэр һү һааха түсэбөө 105—106 процент дүүргээ юм.

Залуу һаалишан Долгор Цыреновагай эрхим ажал колхоз соогоо гээгдэжэ ябаһан А. Дылыковэй даадаг һаалиин гүүртынхидтэ жэшээ боложо үгэнэ. Нүхэр Дылыковэй гүүртэдэ табан һаалишад хүдэлдэг аад, түсэбөө оройдоол 63 процент дүүргээ юм. Мүн сентябрь һарадашье һү һааха түсэбөө дүүргээгүй үлэжэ, хара самбарта бэшэгдээ. Энэ гүүртынхид ажалдаа алдаршаһан Долгор Цыреновагаа жэшээ абажа, элбэг һү һаахын түлөө хүсэ шадалаа эршэдхэхэ бэзэ гэжэ найдагдана.

Д. Цыренов,
колхозой гэшүүн.

КПСС-эй обкомдо

...нскын районой Степной Дворец тосхоной интеллигенциин хандалга тухай

...үхэниие газетэ, жур-...болгохо» гэһэн уряа-... хүн зоной дунда хэб-...ха хэрэгтэ Кабан-...ной Степной Дворец ...нтеллигенци эдэбхи-...хабаадаха гэжэ шии-...өө ажахын мэргэжэл-...рые сахиха зургаа-... арадай гэгээрэлэй, ...-гэгээрэлэй эмхи зур-... хүдэлмэрилэгшэд, ...скэ, научна эрдэм ...хэ бүлгэмэй, эхэнэр-...оведэй гэшүүд хүн зо-... хэблэл тараадаг ... болонхой. Һууринай ...үн бүхэниие зургаан ...һэг хүрэтэр газетэ, ...удтай болгохоор ... Мүн 1963 оной ...урналнуудые тараа-...гтэ эдэнэр эдэбхи-... хабаадажа байна.

...эй обкомой секрета-...жэ тогтообо:

...зоной дунда газетэ, ...удые тараалгаар Кабанскын районой Степной Дворец һууринай интеллигенциин гаргаһан үүсхэлые һайшааха.

2. Хэблэлые һайнаар тараахын зорилгоор республика дотор 1962 оной октябриин 20-һоо ноябриин 20 хүрэтэр тусхай һара соносхохо.

3. Соносхогдоһон энэ һарын туршада мянган хүн зон бүридэ шадаал һаа олон газетэ, журналнуудые хүртөөхын түлөө КПСС-эй горком, райкомууд, парткомууд, партийна эхин организацинууд, Буряадай АССР-эй хэлхээ холбооной управлени оролдохо уялгатай.

4. Республиканска, районууд хоорондын, районуудай газетэнүүд, радиодамжуулгын, телевидениин комитет Кабанскын районой Степной Дворец һууринай интеллигенциин хандалгые, мүн энээн тухай бэшэгүүдые толилжо байхаар, соносхогдоһон һарын ямараар үнгэргэгдэһэниие дэлгэрэнгыгээр харуулхаар уялгалагдаба.

Хүдөө ажахыгаа хүгжөөхын түлөө

Д. САНЖИМИТЫПОВ,
Загарайн аймагай Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ

Манай Загарайн аймаг хүдөө ажахынгаа хүгжэлтын талаар гээгдэнги аймаг гэжэ тоологдодог гээшэ. Теэд аймагаймнай колхоз, совхозууд КПСС-эй ЦК-гай мартын Пленумэй түүхэтэ тогтоол соо табигдаһан эрилтэнүүдэй ёһоор гээгдэлһээ эрхэ бэшэ гараха, таряан болон мал ажалаа саашадань хүгжөөхэ зорилготойгоор горьтойхон хэмжээ ябуулгануудые хараалаад, тэдэнээ бэелүүлжэ байна. Энээнэйл аша туһаар байгша оной үнгэрһэн хугасаа дотор эли бодо амжалтанууд туйлагдаба.

Нэн түрүүлэн мал ажалай хэрэг һайжаруулха асуудалда онсо анхарал хандуулагдаа. Мал ажалаа хүгжөөхын тулада бардам хүрэхэ тэжээлэй үндэһэ һуури табиха шухала. Ушар иимэһээ сабшалангай газар һайжаруулха гэжэ ехэ оролдолго гаргагдаа. 1962 ондо аймагаймнай ажахынууд бүдүүн тэжээл бэлэдхэхэ түсэбөө зуун хуби дүүргээ. Нёдондонойхиһоо 51 мянган центнер үбһэн ехээр сомогдобо. Тиихэдэ Эрхирэгэй совхоз үбһэ бэлэдхэхэ түсэбөө 140 процентдэ хүргөө. Онохойн совхоз. «Гигант», XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхозууд адууһа малдаа бардам хүрэхэ үбһэ тэжээлээр хангагданхай.

Зүгөөр аймаг дотор оройдоо 20 мянган тонно силос дарагдаа. Энэмнай үнеэн бүридэ 7 тонно хүртэхэ жэшээтэй. Тиимэ тула колхоз, совхозууднай үбэлжэлгын үедэ лаб хүрэхэ ороохо таряанай зүйл ехээр амбаартаа хадагалжа байна.

Эгээ мүнөө малай үбэлжэлгын бэлэдхэл түлэг дундаа: малай байра байдал заһаха, шэнээр барихаһаа гадна, малшадай ажаһуудалда ехэ анхарал хандуулагдана. Онохойн совхозой, Карл Марксын, XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхозуудай малшад муу байра байдалтай гэжэ ходо шүүмжэлэлдэ ородог бэлэй. Иимэ ушар мүнөө эрид зайсуулагдахань.

Малшадые комплексно гуримаар—соёл гэгээрэлэйнь, ажаһуудалайнь талаар хангажа байхын тула ехэ хүдэлмэри ябуулагдажа байна. Худалдаа наймаан, медицинскэ туһаламжа, соёл болбосоролой хүдэлмэри, кино харуулга, парикмахерска, фотографи гэхэшэлэн ажалшадай үдэр бүриин эрилтэ хэрэглэлдэ шухала зүйлнүүд байра дээрэнь нэгэн доро эмхидхэгдэхэ, энэ хүдэлмэри тусхай графигай ёһоор ябуулагдаха юм.

Энэ жэлдэ хониной 12, гахайн 3, үнеэдэй 3 байра шэнээр баригдаа, үнеэ һааха оньһожоруулагдаһан 7 түхеэрэлгэ ашаглалгада оруулагдаа. Сэхынь хэлэхэдэ, аймагаймнай ажахынууд ниитынгээ адууһа мал тобир тарганаар, гарзагүйгөөр ондо оруулха дүүрэн арга боломжотой. Зүгөөр эдэ бүгэдэ хадаа колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэдэй эмхидхэхы ажал ябуулгаһаа һайса дулдыдаха зэргэтэй. Тиигэбэшье ерэхэ 1963 ондо мал ажалаа гээгдэлһээ сүм гаргаха дайшалхы зорилго табигдана.

Газараа ашагтайгаар эдлэжэ, ороохо таряа ехээр абадаг болохо талаар баһал ехэхэн юумэ хэгдээ. Тарилгын талмайн хубаарилга эрид һайжаруулагдаа. Ургаса ехээр үгэдэг шэнисэ, ешмээн, горох гэхэ мэтын ургамалнуудай тарилгын хэмжээн һураггүй үргэдхэгдөө. Тиигэһэнэй ашаар мүнөө жэлдэ баян ургаса хуряагдажа абтаба гээшэ.

Таряа хуряалга эмхи гуримтайгаар үнгэргэгдөө. Октябриин 5-да аймагаймнай бүхы ажахынууд 19 мянган гектар ороохото ургамалнуудаа сүм хуряажа, сохижо абаа. Харин нёдондо таряа хуряалга ноябриин һайндэр болотор үргэлжэлөө һэн. Нэн түрүүлэн Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз, удаалуулан Онохойн совхоз таряа хуряалгаяа дүүргэһэн тухай элидхээ.

Ургаса хуряалга хадаа имагтал механизаторнуудай шэн габьяатай, габшагай ажалай аша үрөөр саг соогоо, үрилтэ хоролтогүйгөөр дүүрэбэ гэжэ сэхэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Онохойн совхозой комбайнер Ахад Бурханов «С-6» комбайнаар 509 га хадажа, 4270 центнер ороохо сохёо. Мүн эндэхи механизатор Агей Устинов 496 гектар таряа хуряажа, 3915 центнер ороохо абаа. XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхозой комбайнер Георгий Шляхов 470 га хуряаба. Иимэ бэрхэшүүлые үшөө олоор тоолоjо боломоор.

Хуряалгын хүдэлмэриин ябасаһаа гүрэндэ таряа тушаалга сүм дулдыдаха байгаа бшуу. Сентябриин 20-до гүрэндөө ороохо тушааха түсэб дүүргэгдээ. Түсэбһөө гадуур 7 мянган центнер ороохон тушаагдажа, абаһан социалис уялга эрхимээр бэелүүлэгдээ. Иигэжэ Загарайн аймагай таряашад гүрэндөө 216 мянган пүүд ороохо худалдаба. Хартаабха тушааха түсэб мүн лэ бэелүүлэгдэһэн байна. Онохойн совхоз 13,8 мянган центнерэй орондо 16000, XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхозойхид 5800-най орондо 7661 центнер ороохо гүрэндөө тушааба.

Талха тарян һайнаар ургажа, колхоз, совхозууднай ерэхэ жэлдэ тариха эрхим шанартай өөһэдын хүрэнгөөр хангагданхай. Хүрэнгэ хааха түсэб мүнөө 105 процент дүүргээбди. Тиигэбэшье энэ хүдэлмэри үргэлжэлһөөр. Колхознигуудшье талхаар баяжахань. Дунда зэргээр колхозуудай ажалта үдэр бүридөө 2-2 килограмм ороохо хубааха аргатай. Тиихэдэ XXI партсъездын нэрэмжэтэ артелиин гэшүүд 3—3 килограмм ороохо ажалта үдэртөө хубаажа абахань.

Тэжээл бэлэдхэхэ, ургаса таряа хуряахадамнай аймагай промышленна үйлэдбэриин коллективүүд яһалхан туһаламжа үзүүлээ. Хамтадаа 240 гаран хүн, 20 гаран автомашина саг үргэлжэ хүдэлжэ гараа гээшэ. Хандагатайн, Горхоной леспромхозуудай, Онохойн модоной комбинадай, Элхиин автозаһабарилгын, Шэнэ Бэрээнэй механическа заводуудай түлөөлэгшэд магтаалда хүртэмөөр ажаллаа. Хандагатайн, Горхоной леспромхозууд мүнөөшье малай үбэлжэлгын бэлэдхэлдэ эдэбхитэйгээр хабаадалсажа байна.

Хуряалгын халуун хаһын үедэ нютагай Соведүүд өөһэдынгөө эмхидхэхы үүргэ улам дээшэлүүлээ, харьяата ажахынуудтаа ехэ туһаламжа хүргөө. Хүн зониие хуряалгын хүдэлмэридэ элсүүлхэ, соёл болбосоролой, ажаһуудалай хэрэг һайжаруулха талаар Дээдэ Элхиин (түрүүлэгшэнь нүхэр Дармаев Д. Д.), Дабаатын (нүхэр Рыгдылов Б. Ц.), Горхоной (нүхэр Ефремова О. И.), Шэнэ Бэрээнэй (нүхэр Матвеев) сельсоведүүд ехэ оролдолго гаргаа. Энэ хэрэгтэ депутадууд саг үргэлжын комиссинууд эдэбхитэйгээр оролсоо.

Соведүүдэй хүдэлмэри һайжаруулхын тулада аймагай Соведэй гүйсэдкомой бэелүүлһэн хэмжээнүүд һайн нүлөө үзүүлээ. Бэшүүрэй аймагай Бага Куналейн сельсоведэй хүдэлмэриин дүй дүршэл нэбтэрүүлхэ зорилготойгоор семинар үнгэргэгдэһэн, сельсоведүүдэй сесси дээрэ тусхай асуудал зүбшэн хэлсэгдэһэн байна. Мүнөө үедэ эрхэтэдэй хубиингаа ажахыда мал бариха хуули ёһо гуримшуулха, тэрэшэлэн үлүү малынь колхоз, совхозуудта худалдуулха хэрэг үргэнөөр эрхилэгдэнэ. Ойрохон зуура 700 гаран толгой үхэр худалдан абтаба.

Гэбэшье аймагаймнай колхоз, совхозуудай ажал ябуулгада дутагдалнууд, шиидхэбэреэ олоодүй асуудалнууд үшөөл олон. Илангаяа мяха, һү абалга, гүрэндэ тушаалгаар ядалдаһаарбди, хони үсхэбэрилхэ түсэбэй дүүрэхэнь бэрхэтэй болоод байна. Тиигэбэшье долоон жэлэй табадахи жэлдэ шиидхэхы хубилалта хэхээр аймагаймнай таряашад, малшад зоригжонхой. Коммунизм байгуулгын асари ехэ тэмсэлдэ загарайгаархин өөһэдынгөө хубитые эрхэ бэшэ оруулха байхабди гэжэ лаб батаар этигэнэ.

Агуухэ Октябриин 45 жэлэй алдарта ойе угтуулан

ТҮМЭР ЗАМШАДАЙ АЖАЛ БА СААШАНХИ ЗОРИЛГОНУУД

Совет арад коммунис партиингаа хүтэлбэри доро ябажа, арадай ажахые хүгжөөхэ долоон жэлэй түсэбые амжалтатай һайнаар дүүргэхэ тэмсэлдээ үшөө нэгэ горьтой алхам хэжэ байна. Түмэр замшад бүхы совет арадтаяа хамта 1962 оной түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхэ гэжэ зоригжоод, энэ тэмсэлэй түрүү зэргэдэ ябана.

Республикымнай түмэр замшадай дунда социалис мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрэнхэй. Энээнэй ашаар долоон жэлэй үнгэрһэн жэлнүүдэй туршада түмэр замай транспортын ажал нилээд ехээр һайжаруулагдаа.

Энэ жэлэй үнгэрһэн үе соо вагонуудта ашаа тээхэ түсэб 106,9, вагонуудай эрьесэ 106,4, сүүдхэ соо локомотивуудай ябаха даабари 101,4 процент дүүргэгдэһэн байна.

Түмэр замай Улаан-Үдын отделени паровозуудые ашаглаһан зандаа. Эндэхи харгые хүсэ ехэтэй локомотивуудаар хангахын тула бэлэдхэл хэгдэжэ байна. Электровозуудай ябаха лини татагдана. Отделениин паровозно депогой хүдэлмэришэд поезднуудые түргэнөөр ябуулдаг болгохо асуудалда ехэ анхарал хандуулан, бии байһан арга боломжонуудаа хүсэдөөр хэрэглэхые оролдожо байна. Мүнөө депогой олонхи машинистнууд Улаан-Үдэ Мысовая станцинуудай хоорондо поезднуудые графигаар хараалагдаһанһаа 20—30 минута түргэнөөр ябуулдаг болоо. Энээнһээ урда эдэ станцинуудай хоорондохи багахан участогууд дээрэ паровозуудта уһа абахын тула зогсожо, нилээд ехэ саг дэмы гаргашалагдадаг байгаа. Мүн Улаан-Үдэ болон Петровско заводой хоорондохи станцинуудта поезднуудые байлгаха ушар үсөөн болгогдожо, графигһаа уридшалан ябуулха арга олгогдоо.

Отделениин ашаа тээдэг хүдэлмэришэд долоон жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхэ тэмсэлдэ амжалта туйлажа байнхай. 1961 ондо манай отделени ашаа тээхэ даалгабарияа декабриин 27-до дүүргээд, түсэбһөө гадуур хэдэн мянгаад тонно элдэб ашаа тээһэн юм. Мүн энэшье жэлдэ ашаа тээхэ түсэб һараһаа һара бүхэндэ амжалтатай дүүргэгдэнэ.

Ашаашад, мүн бусад хүдэлмэришэд вагонуудай зогсолтые нилээд ехээр хороожо шадаа. Мысовая болон Улаан-Үдэ станцинуудай коллективүүд вагонуудай миин байха сагые бага болгожо, олон тоото поезднуудые графигһаа урид ябуулна. Иигэжэ вагонуудай миин байлга бүхы дээрээ 1 часаар хороогдоо. Онохой станциин нүхэр Васичкинай, Загарайн станциин нүхэр Евсюковой, Заудинск станциин нүхэр Коришуновай даадаг ашаа тээгшэд модо, шулуу нүүрһэ вагонуудта ехээр ашадаг болоо. Тэдэнэр шулуу нүүрһэ, модо шадамар һайнаар ябталан тээхэ түрүү арга хэрэглэһэнэй ашаар 11 мянган вагон сүлөөлжэ, ондоо ашаа зөөлгэдэ хэрэглэһэн байна. Иигэжэ промышленна предприятинууд ашаа шэрэлгэ дээрэ хэдэн миллион түхэриг гүрэнэй мүнгэ алмаа.

Түмэр замай бүхы хүдэлмэришэд локомотивуудай сүүдхэ бүриин дунда зэргын ябалгые түргэдхэхэ гэжэ оролдоно. Юуб гэхэдэ локомотивуудые түргэнөөр ябуулхадаа үсөөн паровозуудаар ехэ ашаа шэрэхэ арга олгогдоно бшуу. Тиигэжэ олзо ехээр олдохо, ашаа шэрэлгын өөрынь үнэ хямдарха байна. Локомотивуудые миин байлгахада ехэхэн гарза хохидол болоно.

Отделениин диспетчернүүд Герасимович, Наумов, Карпов гэгшэд локомотивуудай сүүдхэ бүриин дунда зэргын ябалгые түргэдхэхэ талаар ехэхэн ажал хэнэ. Мүн хэлхеэ холбоошод поезднуудай гүйлгые түргэдхэхэ тушаа шухала хэмжээ-ябуулга бэелүүлнэ. Тэдэнэр өөһэдынгөө хүсөөр хэлхеэ холбооной электро-жезловэй гуримые хубилгажа, тэрэнине релейнэ-автомат аргаар һэлгээ. Энэнь поезднуудай ябалгые түргэдхэхэ, хүдэлмэришэдэй тоо үсөөн болгохо хэрэгтэ тон шухала байба. Иигэжэ гансал 1962 ондо салин хүлһэнэй талаар 11 мянган түхэриг алмагдаха болобо.

Үйлэдбэриие саашадань оньһожоруулха хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулагдана. Паровозно, вагонно депогой цехүүд соо детальнуудые нишэ тиишэнь абаашаха, заһабарилха ажал оньһожоруулагдаа. Үйлэдбэриие оньһожоруулһанай, шэнэ технологи нэбтэрүүлһэнэй ашаар отделениин предприятинуудта салин хүлһэнэй хэмжээн бага болгогдоо, жэл соо 374 мянган түхэриг алмахаар хараалагдана.

Долоон жэлэй түсэб дүүргэхэ хэрэгтэ туйлагдаһан амжалта тэмдэглэхэ зуураа, дутуу дунданууд тухайшье хэлэхэ хэрэгтэй. Түмэр замай транспорт промышленна, хүдөө ажахын ашаа шэрэлгые хүсэд хангаха ёһотой. Буряадай республикын түмэр замшад энэ эрилтые гол түлэб дүүргэнэ. Энэ жэлэй түрүүшын хахадта бүхы зүйлэй ашаа шэрэлгэ хангагдажа, хэдэн мянгаад вагон ашаа шэрэхээр бэлдэгдэһэн байгаа. Харин предприятинуудһаа абтажа шэрэгдэхэ ашаанай үгы байһан дээрэһээ ороной баруун зүгэй газар нютагуудта ургаса хуряалгын эхилхэдэ эдэ вагонууд бултадаа шахуу хооһоор эльгээгдэһэн байна. Зүгөөр август һараһаа хойшо хооһон вагонууд манай отделенидэ дуталдажа захалба. Ашаа түргэн буулгаха арга хэрэглэн, энэ ушарые усадхажа болохо байгаа. Зүгөөр нимэ юумэ хэгдээгүй. Олохон предприятинууд вагонуудһаа ашаа буулгаха ажал муугаар эмхидхэжэ, бүхэли сүүдхээр барижа байгаа. Улаан-Үдын мелькомбинат ашаа буулгаха хэрэг тон муугаар эмхидхэнэ. Тэрэшэлэн паровозо-вагонно завод, совнархозой олон предприятинууд ашаатай вагонуудые удаан байлгажа, түмэр замшадай ажалда һаад ушаруулна. Бүхы дээрээ республикын предприятинууд 9385 вагонуудые 64063 вагон-часаар хараалагдаһан сагһаа үлүү барая. Хэрбээ вагонуудай иигэжэ миин байгаагүй һаань, түмэр замай отделени август соо арадай ажахын ашаа шэрэлгэдэ 2250 нэмэлтэ вагонуудые үгэжэ шадаха һэн.

Мүнөө түмэр замшад Октябриин һайндэрые нэрэтэй солотойгоор угтахын тула социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлээ. Иигэжэ тэдэнэр долоон жэлэй дүрбэдэхи жэлэй даабариие амжалтатай һайнаар шиидхэхэ хэрэгтэ бүхы хүсэ шадалаа элсүүлэн ажаллажа байна.

М. Соломенный,
Улаан-Үдын түмэр замай отделениин начальнигай орлогшо.

КУЙБЫШЕВСКА ОБЛАСТЬ. В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ Волгын ГЭС-эй бүрин түгэс шадалаараа хүдэлжэ эхилһээр табан жэлэй ой октябриин 14-дэ гүйсэхэнь. Энэ станци ашаглалгада үгтэһэн сагһаа хойшо 58 миллиард гаран киловатт-час электрын элшэ хүсэ гаргаһан байна.

Агуухэ Октябриин 45-дахи ойе нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахын түлөө бүгэдэ арадай мүрысөөнэй ябажа байһан мүнөө үедэ энергетигүүд ажалай шэнэ илалта туйлаба. Шэнэлэн заһагдаһанайнгаа һүүлээр Куйбышев—Москва гэжэ электро дамжуулгын утаһа шэжэм урдань 400 киловольт хүтэсэй байһанаа мүнөө 500 киловольт хүсэтэй болобо. Тиигэжэ энэ утаһа шэжэмэй хүсэ шадалынь 33 процентээр ехэ болоо.

Станциин коллектив 10 һарын турша соо түсэбһөө гадуур 600 миллион киловатт-час электрын элшэ хүсэ Эхэ орондоо үгэхэ гэһэн уялга абанхай.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Энэ станциин бии болоһон сагһаа хойшо ажаллажа байһан үнинэй энергетигүүд—түрүүшын зэргэдэ (зүүн гарһаа) турбинна цехэй мастер А. В. Павлов, электроцехэй мастер А. С. Гордеев, гидроцехэй начальник В. Д. Здобников, ГЭС-эй главна инженер Е. П. Штерн, ГЭС-эй дежурна инженер В. П. Баскакова, ГЭС-эй директор А. К. Рябошапко, крановщик А. П. Казакова, слесарь В. Н. Кирпичников, хоёрдохи зэргэдэ—слесарь А. Т. Злобин, стропальщик Н. К. Климов, турбинна цехэй начальник В. К. Кулепетов, электроцехэй начальнигай орлогшо И. В. Кияшкин, турбинна цехэй мастер М. И. Дронов электрослесарь В. И. Уткин, тоһоолгын ажахын мастер Н. А. Картушкин, ПТО-гой начальник З. Л. Зеленевский, слесарь Ф. И. Демидов.

ТАСС-ай фотохронико.

ШЭНЭ ЦЕХ

Загаһанай комбинадай ажалшад 1962 онһоо 1965 он болотор загаһа бариха, загаһанай консервэ гэхэ мэтэ загаһанай продукци гаргалгаяа хоёр дахин ехэдхэхээр хараалһан юм. Иимэ ехэ түсэбөө нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхын тула тус комбинадайхид горьтойхон ажал хэжэ байна. Нэн түрүүн бүхы цехүүдэй ажал оньһожоруулагдаа, тиихэдэ эгээн шухала — загаһа бариха, тушааха, болбосоруулха — ажал шэнэ техникын хүсөөр бүтээгдэдэг болоо. Гадна мүнөө эндэ далайн порт шэнээр баригдажа эхилээ, тэндэнь загаһашадай онгосонуудые заһабарилха мастерской, түмэр-бетонно холодильник гэхэ мэтэ шухала хэрэгтэй барилга бодхоогдожо байнхай.

Далайн долгиндо, дүрбэн зүгэй шэмэрүүн һалхинда һаатаагүй, ямаршье сагта ажалдаа гарадаг загаһашад Яковлев, Ширеторов, Мельников, Кирпичев, Воткина болон бусадай нэрэ комбинадай хүдэлмэришэдэй дунда үнинһөө хойшо суурхадаг.

Баргажан-адагай комбинадай тэмдэгтэй Байгал далайн омолёор хэгдэһэн консервэ ганса шье манай Эхэ ороной олон хизаарнуудта эльгээгдэдэг бэшэ, мүн хариин олон гүрэнүүдтэ абаашагдана.

Агуухэ Октябриин 45 жэлэй ойн хүндэлэлэй ажалай вахтада жагсаһан энэ комбинадай хүдэлмэришэд үшөө нэгэ амжалта туйлаба. Сентябриин 18-һаа эндэ мяха үйлэдбэрилхэ, мяханай консервэ хэхэ шэнэ цех хүдэлжэ эхилээ. Эбэртэ малаар баян баргажанайхидай гүрэндэ тушааһан мал, мяхые холын Улаан-Үдэ город абаашангүй, байра дээрэнь болбосоруулха гэжэ шиидэһэн комбинадай хүдэлмэришэд абаһан уялгаяа дүүргэжэ байна. Цехэй хүдэлжэ эхилхэһээнь хойшо 7100 эбэртэ мал болон хонин эндэ тушаагдаа, 44000 баанка мяханай консервэ хэгдээ.

Шэнэ цех барилгада болон тэрэниие ашаглаха түрүүшын үедэ Улаан-Үдын мяханай комбинадайхид загаһашадта яһала ехэ туһаламжа хүргөө. Улаан-Үдын комбинадай Григорий Романович Карась гэгшын хүтэлбэрилдэг хабсаргагшадай бригада конвейернүүд, мүн автомат аргаар хүдэлдэг оньһон түхеэрэлгэ һайнаар, саг болзор соонь тодхожо үгэһэн юм.

Мүнөө Баргажан-адагай комбинадай ажалшад Агуухэ Октябриин хүндэлэлдэ зорюулжа, мал тушаалгын үедэ 15 мянган эбэртэ мал, хониной мяха болбосоруулха гэһэн уялга абанхай.

Б. Будаев.

ССР-эй Гадаа[illegible] хэрэгүүдэ[illegible] министерствэ[illegible]

СССР-эй МИД-эй [illegible] гиин гэшүүн М. Н. См[illegible] ский США-һаа Москвад[illegible] даг посольствын сов[illegible] посланник Дж. Максу[illegible] шые энэ оной октябри[illegible] то урижа уулзаад, тэ[illegible] доро дурсагдаһан м[illegible] хээ:

Советскэ тусхай ор[illegible] Гадаадын хэрэгүүдэ[illegible] терствэдэ иигэжэ [illegible] США-һаа Москвада [illegible] посольствын нэгэдэхи [illegible] тарь Кермит М. [illegible] СССР-тэ байһанаа [illegible] дипломатическа түлөө[illegible] ёһо гуримда таарууг[illegible] ганууды хэнэ. Тагнуу[illegible] дээнүүдые суглуулха [illegible] К. Мидтун тэрээндэ [illegible] мэдээнүүдые дамжуула[illegible] хыень совет эрхэтэни[illegible] нэй эмхи зургаанууда[illegible] нэй хүдэлмэрилэгшые [illegible] ха һэдэлгэ хэһэн байн[illegible]

Дээрэ хэлэгдэһэнһээ [illegible] жалан, К. Мидтунай С[illegible] саашадаа үлэхэнь таа[illegible] гүй гэжэ министерство [illegible] хо зуураа, СССР-һээ [illegible] түргэнөөр гаража ошох[illegible] жээ абаха тухай эрил[illegible]

Быкова—Гаприндашви[illegible]

Москва. Эхэнэр [illegible] Елизавета Быкова Нона [illegible] дашвили хоёрой дунда [illegible] түрүү һуури эзэлхын тү[illegible] һэн мүрысөөнэй ээлжээт[illegible] уулзалга СССР-эй түбэ[illegible] шадай клубта үнгэргэгд[illegible]

Сагаанаар наадаһан [illegible] чемпион нааданай эгээл [illegible] испаниин парти нүхэртэө [illegible] хаа. Тиигэжэ ородой мэд[illegible] таршан Михаил Чигорин[illegible] рай нааданда оруулһан [illegible] гын системэ наадагда[illegible] һаар яһала һайнаар, бо[illegible] тойгоор эхилһэн тулалда[illegible] дохи ябадалай һүүлээр о[illegible] лоо. Юуб гэхэдэ, сагаана[illegible] дагшань ноёной урдахи [illegible] бэрсын урдахи тала ру[illegible] лолсожо ороо. Эдэнэрэй [illegible] наадажа байхыень хара[illegible] ниинь хэнээшье гэхээр бэ[illegible] толгонуудые хэлсээ. Н[illegible] эхилһээр табан часай [illegible] байхада. Грузиин шатар[illegible] дуу гаргажа. Быковань [illegible] той гоё добтолго хэжэ [illegible] байна. Тиигэжэ дэлхэйн [illegible] булюу байдалтай болобо.

Эдэнэрэй наадан хойш[illegible] даа.

Түрэл орон доторнай

ОРОД СЭРЭГҮҮДЭЙ ИЛАЛТАНУУД ТУХАЙ ДУРАСХААЛ

ЧЕЛЯБИНСК. (ТАСС). Берлин, Париж, Лейпциг гэжэ нэрэтэй хасаг тосхонуудай Урда Ураалда бии байһанда бү гайхагты. 1812 оной Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай һүүлдэ—үнгэрһэн зуун жэлэй түрүүшын хахадта нимэ тосхонууд бии болоһон юм. Ураалай хасагуудай морин сэрэгэй полкнууд болон отрядууд Бородинска байлдаанда хабаадалсаа, французуудай ара талаһаа зоримгойгоор добтолоо, Лейпциг шадар болоһон шанга байлдаанда дайсадаа бута сохёо, Парижые абаа.

Наполеоной сэрэгүүдтэ эсэргүү байлдаанда хабаадаһан Ураалай хасагуудай дайнай һүүлээр түрэл хизаартаа бусажа, түбхинэн һуухын тулада мүнөөнэй Челябинска областиин урда талын хубида тэдэндэ газар үгтэһэн байна. Хариин булимтарагшадые өөһэдынгөө бута сохиһон газарнуудай нэрээр тэдэнэр шэнэ тосхонуудаа нэрлэжэ, алдарта дайшалхы добтолгонуудайнгаа дурасхаалые мүнхэлһэн байгаа.

ШЭНЭ ЗАВОД

ДНЕПРОПЕТРОВСК. (ТАСС). Днепропетровскын хажууда кукурузын ургасые сэбэрлэн шанаржуулха завод ашаглалгада оруулагдаа. Бүхы хүдэлмэриинь машинанууд дүүргэнэ.

Завод гурбан халаанда хүдэлнэ. Тэрэ сүүдхэдөө кукурузын 600 тонно ороохо сэбэрлэн гаргадаг.

Мүнөө 11 тиимэ предприятинууд баригдажа байна.

1812 ОНОЙ БААТАРНУУДАЙ ДУРАСХААЛДА

МАЛОЯРОСЛАВЕЦ, Калужска область. (ТАСС). Малоярославец гэдэг үнинэй городой ажаһуугшад Эсэгэ ороноо хамгаалгын 1812 оной дайнда хабаадаһан баатарнуудай нэрые мартадаггүй. Дайнда унаһан хүнүүдэй хүүр дээрэ хүшөөнүүд бодхоогдонхой. Энэ городто Кутузовай нэрэмжэтэ үйлсэ бии. Тэрэшэлэн районой түрүү колхозуудай нэгэндэ суута полководец Кутузовай нэрэ үгтэһэн юм.

Хариин булимтарагшадһаа Малоярославецые генерал Д. С. Дохтуров баатарлигаар хамгаалһан түүхэтэй. Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай 150 жэлэй ойтой дашарамдуулан, ажалшадай депутадуудай городой Соведэй түйсэдком вокзал шадархи талмайда генерал Д. С. Дохтуровай нэрэ олгоо. Городой нэгэ үйлсэдэ, түмэр замай 131-дэхи һургуулида нютагай патриот С. И. Беляевай нэрэ үгтэһэн байна.

УКРАИНЫН ССР. Киевско-комсомольско ГЭС-эй барилгашад Агуухэ Октябриин 45 жэлэй ойе эрхимээр угтаха социалис мүрысөөндэ оробо. Олон бригада, түрүүшүүл халаанайнгаа, һарын даабаринуудые үлүүлэн дүүргэнэ. Электрогагнууршан Анатолий Наумов нүхэдэйнгөө дунда шалгарна. Ажалайнгаа забһарта Киевэй инженерно-барилгын институтда һуралсана. Зураг дээрэ: эрхим электрогагнууршан Анатолий Наумов.

ТАСС-ай фотохронико.

Шефүүдэй концерт

Таряа хуряалгын үедэ Прибайкалиин, Загарайн аймагуудай модошод хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдтэ зорюулжа 60 гаран шефскэ концерт харуулаа. Сэлэнгын модо буулгадаг баазын уран һайханай бүлгэмэйхид «Заветы Ильича» колхоздо табан концерт халуун хаһын үедэ табяа. Хүдэлмэришэн Чулковагай, телефонистка Коваленковагай, клубые даагша Шкаевай гүйсэдхэһэн номернууд илангаяа халуунаар угтагдажа, нэрьемэ альга ташалган доро үнгэрөө.

Онохойн леспромхозой соёлой байшангай дэргэдэхи уран һайханай бүлгэмэй эдэбхитэд (директорынь нүхэр Лубсанова) аймагай колхозуудаар концерт табижа, мүншье шалгараа.

Загарайн аймагай таряа хуряагшад рамщик Иван Рычков, ашаа тээгшэ Борис Сенюшкин, Алла Дунаева, Надя Кучумова гэгшэдэй бэлиг шадабариие һайн мэдэдэг болонхой.

Эдэнэр үбэлдөө харуулагдаха шэнэ концерт бэлдэжэ байна.

Н. Тюрнев.

НОЯБРИИН ДААБАРЯ[illegible]

Агуухэ Октябриин хүндэлэлэй вахтада жагсаһан Клюевскэ модоной заводойхид үдэр ерэхэ бүри ажалайнгаа эршэ шангадхан, амжалта туйлажа байна. Тэдэнэр модо хюрөөдэхэ 10 һарынгаа түсэбые болзорһоонь холо урид дүүргээд, ноябриин даабаряар ажаллажа эхилээ.

Энэ амжалтаараа зоригжоһон хүдэлмэришэд урдань абаһан социалис уялгаяа дахин хаража үзөөд, бүри ехэ амжалта туйлаха байһанаа мэдүүлбэ. Хэрбээ урдань 10 һарын түсэбһөө гадуур 2 мянган кубометр хюрөөдэмэл материал бэлэдхэхэ гэжэ хараалһан һаа, мүнөө 6 мянган кубометртэ хүргэхэ болоо.

Эндэхи хүдэлмэришэн бүхэн Октябриин һайндэрые ажалай амжалтаар угтаха гэжэ зоригжонхой. Модо шэрэдэг автомашинын жолоошод П. И. Хамаганов, Н. А[illegible] шев, рама хэгшэ Л. Г[illegible] ров, лебедчик М. П. [illegible] хюрөө заһагша П. И. [illegible] болон бусад бүтээсэ[illegible] ажалай жэшээ хар[illegible] социалис мүрысөөнэй [illegible] зэргэдэ гаранхай. Түрү[illegible] дэлмэришэд даабаряа [illegible] 120—125 процентһээ [illegible] бэшээр дүүргэнэ.

Н. Нико[illegible]

ЭРХИРЭГЭЙ ҺААЛИШАД ЭРХИМЛЭҺЭЭР[illegible]

Үнгэрһэн хабар Онохойн совхозһоо таһаран гаража шэнээр түбхинэһэн Эрхирэгэй совхозойхид городой ажалшадые һү, мяха, огородой эдеэ гэхэ мэтээр хангаха зорилготой юм. Мүнөө эндэхи малшад намарай хүйтэнэй эхилбэшье, адууһа малайнгаа ашаг шэмые доошолуулхагүйн тула ехэхэн оролдолго гаргажа, габшагай шангаар ажаллажа байнад.

Совхозой али фермэ һайн амжалтатай ябана гээшэб гэжэ эндэхи хүтэлбэрилэгшэдһөө һурахадамнай нэгэдэхи отделениин 2-дохи һү һаалиин фермэ заажа:

— Ошожо ажал хүдэлмэритэйнь танилсахадатнай болохо, тэрэ фермын коллектив коммунис ажалай нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө тэмсэжэ байгаа юм,—гэжэ совхозой дирекци манда дурадхаһан юм.

Тус фермэ совхозой түбһөө холо бэшэ, 5—6 километрэй газарта оршоно. Фермын агитпунктда ороходомнай хоёр улаан туг манай анхарал татаба. Фермые даагша Цыден Абидуевич Амбаевтай танилсажа, амар мэндээ хэлсээд, ажал хүдэлмэреэрнь һонирхобобди.

— Ажалнай энэ жэлдэ нёдондоноойхиһоо бага зэргэ ургашатай ябажа байна хаш. Һүүлэй 3 һарын туршада аймагайнгаа колхоз, совхозуудай һү һаалиин фермэнүүдэй дунда дэлгэрһэн мүрысөөндэ түрүү һуури эзэлжэ, аймсоведэй гүйсэдкомой, партиин райкомой дамжуулгын Улаан туг барижа ябанабди,— гэжэ нүхэр Амбаев хөөрэнэ.— Мүн совхозойнгоо дирекци, парткомой Улаан тугые алданагүйбди.

Фермэдэнь 230-аад үнеэд, тэрэ тоодо тугаллаха 72 хашараг, гунжанууд тоологдоно. Мүнөө 138 үнеэд һаагдажа байна. Жэлэй туршада үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 1880 литр һү һааха уялгатай аад (даабаринь 1750 литр), 9 һарын дүнгөөр 1485 литр һаанхай. Тиихэдэ түрүү һаалишадынь бүришье һайн амжалтатайнууд. Жэшээлхэдэ, Елена Базаржапова үнгэрһэн үедэ үнеэн бүриһөө 1710 литр һү һаажа, аймаг соогоо эрхимлэһээр. Һаалишад Д. Дагданова, С. Сухоева, Д. Цыденжапова гэгшэд тус тустаа 1535—1640 литр һү үнеэн бүриһөө һаагаад байна.

ОРОЛДОЖО. ЗҮБӨӨР ХАРУУҺАЛБАЛ—ОЛЗОТОЙХОН

Эдэ үгэнүүдые эндэхи малшад дэмы хэлсэдэг бэшэ юм. Эртэ хабарһаа эхилжэ, зун намарай үедэ тэдэнэр яһала оролдожо ажаллаһан байна. Зунай бэлшээридэ гараһаан хойшо мал адуулагшад, һаалишад эбтэй эетэйгээр ажаллажа, һү һаалияа нилээд дээшэлүүлжэ шадаа. Мал ажал дээрэ үни удаанай хүдэлжэ, дүй дүршэлтэй болоһон адуулагшад Цырен Бадмаев, Егнин Гармаев, залуу малшан Зундуй Балданжапов гэгшэд бэлшээреэ зүбөөр хэрэглэжэ, малайнгаа ашаг шэмэ нилээд дээшэлүүлһэн байна.

Мүнөөшье, намарай хүйтэнэй эхилбэшье һү һаалга доошолноогүй. Малнуудынь һаагдаһан һүнэйнгөө хэмжээгээр нэмэлтэ тэжээл абана. Жэшээлхэдэ, һаагдаһан литр һүн бүхэндэ 200 грамм талха таряанай зүйл, һаагдадаг үнеэн бүридэ дунда зэргээр 12 литр бардаа, 15 килограмм силос, 2 килограмм үбһэн үгтэнэ. Тиихэдэ талха таряанай зүйлнүүд бэлдэгдэжэ эдюулэгдэнэ, мал бүлеэн уһаар уһалагдана.

— Иигэжэ эртэ намарһаа малаа элдэб янзын тэжээлээр эдеэлүүлжэ байхада һү һаали доошолноогүй, доошолхошье ёһогүй,—гэжэ һаалишан Е. Базаржапова хөөрэнэ.— Урда жэлнүүдтэ заримдаа тэжээлэй дутамагһаа боложо, үгышье бол энэ хэрэгтэ хайша хэрэгээр хандажа малаа зүбөөр эдеэлүүлжэ, харууһалжа шадангүй, нилээд ехэ һүеэ гээдэг байгаа гээшэ һэмди. Харин мүнөө эдэ бүгэдэһөөн һургаал абажа, алдуу эндүүгээ дабтахагүй гэжэ оролдонобди.

Фермын мал ямар гуримаар харууһалагданаб, эдеэлүүлэгдэнэб? Үглөөнэй һаалиин һүүлээр нэмэлтэ тэжээлынь үгэжэ, үнеэдээ бүлеэн уһаар уһалаад, газаагаа үдын һаали болотор байлгажа эдеэлүүлнэ. Үдын һаалиин һүүлээр бэлшээридэ гаргагдажа адуулагдана. Һаалишад үнеэдые һааха, эдеэлүүлхэ тушаа мэргэжэлтэдэй захяа заабаринуудые наринаар сахидаг заншалтай. Илангаяа үнеэдээ һубайруулхагүйн тула ехээр оролдоно. Хаһа сагтань шэргээхэ, үрэжүүлхэ тугаллалгадань бэлдэхэ гэхэ мэтэдэ һаалишад тон ехэ анхаралаа хандуулна.

Һүүлэй үедэ эндэхи үнеэд искусственна аргаар үрэжүүлэгдэнэ. Үрэжүүлэгшээр фермые даагша нүхэр Ц. Амбаев ажаллажа, һайн үрэ дүн туйлана. Малайнгаа хэзээ тугаллаһан, үрэжүүлэгдэһэн, хэдыдэ шэргээглэхэ, тугаллахыень һаалишан, мал адуулагшад һайса мэдэжэ байдаг.

Гадна тус фермынхид малайнгаа үбэлжэлгэдэ һайнаар бэлдэжэ байнад. Хото хоройнуудынь сэбэрлэгдээ, заһабарилагдаа. Далнуудаарнь кормушканууд тодхогдожо байна. Тэжээл бэлдэхэ, уһа [illegible] түхеэрэлгэнүүдшье за[illegible] хүдэлжэ захаланхай.

АЖАЛАЙ ЭМХИ[illegible] УРМАШУУЛГ[illegible]

Амжалта туйлаха [illegible] нүхэсэлнүүдэй нэгэн[illegible] ажалынь зүбөөр эм[illegible] малшадые материал[illegible] лаарнь урмашуулха [illegible] лоно гэжэ мэдээжэ. Э[illegible] шаа совхозой дирек[illegible] ком, профсоюзай ор[illegible] ехэхэн анхаралаа ха[illegible]

Намар үбэлэй үе[illegible] шуулгын шэнэ гурим [illegible] доо. Арбан хоногтоо [illegible] риһөө 60—60 литр һү [illegible] һаалишад гол түлөөһэ[illegible] дуур 5—5 түхэриг шаг[illegible] һаабал—7 түхэриг, б[illegible] шэлбэл, 10—10 түхэ[illegible] абажа байха. Мүн и[illegible] маар шан мал аду[illegible] үгтэхэ болоно.

Һаалишад, мал а[illegible] дай ажалай дүн ү[illegible] гаргагдажа, тэдэн[illegible] гагдадаг болонхой. [illegible] гой дүнгөөр үйлэдб[illegible] лөөн зарлагдажа, м[illegible] илагшад урмашуула[illegible] туу дундануудаа [illegible] усадхагдаха тушаа[illegible] нүүд абтаха юм.

Мүнөө эндэхи һ[illegible] дунда Агуухэ Октя[illegible] дэлэлдэ социалис мү[illegible] гэнөөр дэлгэрэнхэй. [illegible] бүхы фермээрээ аб[illegible] лэйнгээ уялга декаб[illegible] лотор дүүргэжэ, мал[illegible] нэрлүүлхэ хүсэлтэй[illegible] лажа байна.

Эрхирэгэйхид һ[illegible] бэелүүлжэ, һарбай[illegible] рэжэ, коммунис а[illegible] лективэй хүндэтэ нэ[illegible] хүртэхэ бэзэ гэжэ н[illegible]

Д. Цыби[illegible]

БУРЯАД ҮНЭН
2-дохи нюур
1962 оной октябриин 14.

Манай эдэбхитэй бэшэгшэдэй нэгэн

Ажалай нэгэ үдэр

...һарын һалхигүй ...хан үдэр. Тэнгэри... баглагар үүлэ... хан урагшаа тамар... эр байтар хаанаһаа... рухэн һэбшээн үлеэ... рай дайдын хоншуу ...р хангалтана.

...дые хаража ябаһан ...рамгай наһанай хүн ...ябаһан морёо аали... ...лааһанһаа тамхяа ...татаха зуураа, «Зан... ...рээтэй ташаюураа ...абаанда барюужам ...бүдүүншэг хоолой... ...ад абана.

...й ганса нүхэртэй... ...һан газартаа уул... ...» гээд саашань ...Наһажаал боложо ...һаа, залууһаа ду... ...хүнгэн, хүхюун ...нүхэрнай «Эр... ...зой табадахи эт... партийна эхин орга... секретарь Дымбрыл Лопилов гээшэ. ...эй ошожо ябаһан ...лениин бригада бо... ...н гэжэ нютаг. Яба... ...нь—өөрынь ажал. ...нютагай баруун ...оршон байдаг 6-да... ...хүдэлмэришэд үдэ... ...һаалга дүүргээд, ...идаа булта сугла... ...аһаа ороһон үүдэ... ...энэ улаан бүд дээрэ ...иигэжэ бэшэгдэн... ...коммунис ажалай ...хүдэлдэг».

...баран сугларба гү... ...—гээд Дымбрыл ...суна.

— Тиигэбэ, эхилхэдэмнай болохо,—гэжэ залуу һаалишан Аграфена Корнакова бултанай түлөө харюусаба.

Дымбрыл Пашеевич абажа ябаһан полевой сумка сооһоо газетэ гаргажа, «мүнөө бидэнэр Социалис Ажалай Герой нүхэр Загладын статьятай танилсахабди» гээд уншажа ороно. Сугларагшад анхаралтайгаар шагнана.

Һүүлээрнь фермые даагша коммунист Филипп Николаевич Варфоломеев бодожо үгэ хэлэбэ.

— Би нүхэр Загладын статьятай һаяхан танилсаа һэм. Нүхэр Заглада тон зүб бэшэнэ. Ажал хүдэлмэридөө һайн һайхан сэдьхэлэй захиралтаар хандаха—манай уялга.

Саашань Филипп Николаевич өөрынгөө фермын ажал тухай хөөрэнэ. Тэдэнэр мүнөө жэл фермээрээ 1750 литр һү үнеэн бүриһөө һааха уялгатай аад, 1300 литр һаагаад байна. Тиихэдэ һаалишад Аграфена Калашникова, Нина Алексеева, Александра Варфоломеева гэгшэд 1300—1450 литр һү тус тустаа һаагаад, амжалтатай ябажа байнхай. Энэ жэл фермынхид 1862 центнер үбһэ хуряагаад, 30 гектар газар дээрэһээ зелёнко сабшажа абанхай. Мүнөө үбэлжэлгэдэ бүри мүһэн бэлэдхээ. Малайнь байранууд заһагданхай, дулаалагданхай....

— Мандашье баһал дутуу дунданууд байдаг гээшэ. Энэ ушар өөһэдтэмнай мэдээжэ. Үндэр нэрэеэ мартаад ябадаг хүнүүдшье бии. Энэ болохогүй хэрэг,—гээд Филипп Николаевич үгэеэ дүүргэнэ.

Һаалишан Аграфена Корнакова, үхэр адуулагша Михаил Степной, залуу малай бригадир Георгий Корнаков болон бусад үгэ хэлэжэ, нүхэдөө, өөһэдыгөө шүүмжэлбэ. Тиин энэ фермын коллектив гурбан пункттай тогтоол гаргаба.

Октябрь, ноябрь—декабрь һарада бүри эршэмтэйгээр ажаллажа, абаһан уялгаяа дүүргэхэ.

Коммунис фермын нэрэ зэргэеэ нягтаар сахиха.

Политическэ һуралсалай кружогто бултадаа һураха.

...Дымбрыл Пашеевич иигэжэ үнэн сэдьхэлэй хөөрэлдөө хэжэ дүүргээд, газаашаа гарахадань, намарай сэлмэг тэнгэриин одо мүшэд аниг шабхаг гэлдэжэ байба. Мориндоо мордожо, гэр тээшээ—Шэнэһэтэ нютагаа шэглүүлэн хатаргаба.

Хүн бүхэн хэһэн ажалдаа эзэн ёһоор хандаха, коммунизмын агууехэ хэрэгтэ өөрынгөө хубитые оруулха гээшэ совет хүн бүхэнэй зорилго мүн. Энээнээ бэелүүлжэ ябаһан нэгэ совхозой, юрын нэгэ ажалша, партийна хүдэлмэрилэгшэ Дымбрыл Пашеевич Лопиловто эхилһэн хэрэгээ захадань хододоо хүргэжэ, зонойнгоо дунда хүндэтэй ябаарайгты гэжэ үнэн зүрхэнэй юрөөл табинабди.

Л. Д. Гомбоев.

Целиннэ хизаар. Шэнэ газар ашагладаг Тургайн талада эрхим механизаторнууд олон. Эдэ механизаторнууд баян ургаса ургуулаа. Зураг дээрэ: Нустанайн областиин Дамдинска совхозой түрүү комбайнер Николай Зволинский.

ТАСС-ай фотохронико.

Ц. ДАМДИНЖАПОВ

„Буряад үнэн“ газетын 10 мянгадахи номерой гараха алдарта ойдо зорюулнаб

БУЛАД—ҮНЭНКОРР

★

(РАССКАЗ)

★ ★

Намарай намжаахан саг сахилжа, шара набшаһанай халуунай нэгэ үдэр һэн.

Ургамалнуудай набшаһа намаануудынь хатажа, боро борсогорхонууд болоошье һаа, дайда дэлхэй хуба шарахан үнгөөрөө тоһото сагай толормо һайханиие яһалал гэршэлэн байгаа бэлэй. Гэхэтэй хамта эндэхи нютагта ямар нэгэн шухалын шухала юумын дутаһан шэнгеэр үзэгдэнэ. Урмагүйшэг гэн гэһээ аглаг наранай элшэ гэрэл юумэ бүхэниие дулааханаар шаража, элдин сагай энхэ юрөөл дэлгэжэ байхадал гээ бэлэй.

Хүсөөтэ гэжэ анхандаа бөөгөөр, удаань ламаар тахюулдаг сахигар байсата шара малаан хадын урдуур тохойтоһон Бэлшэр нютаг. Эндэ тэндэхэнэнь об-тобхон айлнуудай гэрнүүд харагдана. Һайхан лэ нютаг даа. Теэд мүнөө зүдэрүүшэгээр харагдахань гайхалтай. Урдуураа уйтахан үүдэтэй, үүдэнэйнгээ баруун тээхэнэ дүрбэн нюдэн сонхотой, нэгэниинь шаралшаһан саарһаханаар няагданхай — иимэ нэгэ урсахан гэр тээшэ хүнүүд нэгэ хоёроороо, эндэ тэндэ алхалалдаһаар ошонод. Үгытэй дунда шадалтанай суглаан болохо гээ юм байна. 1929 оной сентябриин һүүлшын нэгэ үдэр гээшэ һэн ха.

— Эрхим һанагдаха хүмнай, хүндэтэ нүхэрнай иигэжэ хайратайгаар ябашаба. Энэ Бэлшэр нютагта дуулдахаһаа байтагай, зүүдэндэмнайшье ороогүй иимэ муухай, аюултай юумэ болошоо ха юм. Иимэ юумын болоод байхада, бидэ миил һуужа шадахагүйбди. Нэгэл ехэ, нэгэл түүхэтэ юумэ эхилхэ ёһотойбди, — гээд, хоёр гарайнгаа барбагархан болотор, хоёр балсанайнгаа булсуухан болотор хара ажал хэһэн үгытэй айлай басаган Санжидма хэлэжэрхибэ.

Эндэ саашадаа ямар хэлсээн болоһон тухайнь байтараа хэлүүжэбди...

Энэ Бэлшэр гэжэ нютагай эгээл хойто захадань, мүнөөхи Хүсөөтэ гэгдэдэг сахигар байсата шара малаан хадын бооридо Бороон гулбаатан гэжэ айл һуудаг һэн.

Бороон гулбаань үнинэй өөрөөшье үгы — аяраал наһа бараһан юм. Хүбүүниинь гэхэдэ, Борооной Ормоон гэдэг бии. Табяад наһатай бүдүүн хара, хүйхэр шэрүүн хүн байха даа. Гэр бүлөөр, байра байдалаар эн тэгшэ айл ааб даа. Ормоонтоной байра байдалыень хараад, «Бага Хүсөөтэ» гэжэ үнөөхи байсата хадатай жэшэжэ нэрлэдэгынь гайхахаар юм. Энээниие үнэндөө ондоошье хүнүүд балай хэлээгүй байха, харин Ормооной эсэгэ Бороон гулбаа амиды ябахадаа, бэеэ дээгүүр абхуулан, тиигэжэ хэлэһэн гэжэ хүнүүд яһала доохонуур мэдэхэ юм даа.

Бороон Гулбаатанай холуур түрэл болохо Халзантан гэжэ айл бии һэн. Халзантан хоюулаа — үбгэ һамган хоёр, хөөрхэд, үгы юм даа. Гансал хорин гурба наһа гүйсэһэн хүбүүниинь мүнөө бии. Булад гэжэ булай шанга нэрэтэй. Энэ айл тухай хэдэн үгэ эрхэ бэшэ хэлэмээр байна. Халзантан тон үгытэй айл һэн. Халзан өөрөө Петровско заводһоо эхилээд, Шэтэ хотын түмэр замай депонуудта модошо дарханаар хүдэлмэрилжэ, яһала мундаргүй ажаһуудаг болоһон гэхэ. Ябаһаар байтараа, Бада нютагай Баадуу Базарай Балмаадай гэжэ ажалша һүбэлгэн басагантай гэрлэжэ, яһала зохидхон айл болоод, 1906 ондо мүнөөхи Булад гэжэ хүбүүн түрэжэ, одоол «гэдэһээ хаха» баярлаа бэлэй. Тиигээд газаа досооохоноо үмдэхэ хубсаһатай, сарба һүхэһөө эхилээд, сажан хюрөөдэхэ хюрөөтэйхэн болоо һэн. Жаргалайнь зам дээрэ, сэхынь хэлэхэдэ, аюулай ехэ аюул дайраа һэн даа. Граждан дайнай түлэг ябажа байхада, Халзамнай партизан отрядууд болон большевигүүдэй нюуса комитедэй хоорондо хо́лбоо залгамжалдаг партизан хүн байһан. Гэнтэшье иимэ хубисхалша хүн болоогүй юм — олон жэлдэ оролдо оролдоһоор, тэмсэ тэмсэһээр иимэ нангин замда шэлжэн ороһон байха. Энэ аюултай хэрэгтэнь Балмаадай баһа туһалдаг болоо бэлэй. Юун амар юм байхань һэм — хамаг бэрхые гаталха, халуун шулуу долёохо саг нэгэнтэ бэшэ дайралдадаг һааб даа. Теэд энээгээр дүүрэхэ юрөөлгүй байһан юм гү, али яаһан юм — Халзан Балмаадай хоёр гэнтэ баригдажа, сагаантанай шуһата һабарта, хөөрхэд, 1918 ондо дайрагдаһан юм.

Арбан хоёртойхондоо үлэһэн Булад хүбүүнэй байдал ямар байлтай гээшэб. «Эсэгэ эхэ хоёрни иигэжэ алуулшаха гэжэ оройдоошье һанаагүйлби, юун болобо, яаба гээшэб. Гансал зобоһон зүдэрһэн зондо туһалхаһаа ондоо ямаршье муу юумэ хээгүй бэшэ аал. Юрын хара хүдэлмэришэ зон ха юм. Харадаггүй, хайрладаггүй гээшэ гү? Ямар жэгтэй юм. Газар үһан дээрэ хайратайгаар һанагдаха эхэ эсэгэ хоёрһоо гээгдэхэ гээшэ ямар аймшагтай, зүрхэ жүлдэдэ багташагүй зоболон гээшэб? Эсэгэ эхэ хоёроо алдаад, газар гэтэжэ ябаһан намайе огторгойн улаан наран харыш даа. Досоом баглайгаад, амим бүтэхэеэ һанана... Эжымни... Абамни... Иигэжэ зобожо ябанхаар... Үшөө «ши, шонын гүлгэн, хаана ябажа, юу хэжэ байдаг зольбохомши» гээд, тэрэ ёбуутай хартуус малгайтай сагаантанай ноён намайе ехэ муухайгаар харабал» гэхэ мэтые Булад хүбүүн доторoo нэгэнтэ бэшэ бодоһон юм. Теэд, арай голтой, арбан хоёртойхон хүбүүн хаана холо ошохоб даа. Эсэгынгээ түрэһэн Бэлшэр нютагта ерэжэ, айл аймагаараа, аха дүү зоноороо ябажа, өөдөө болохо баатай болоо һааб даа.

Тии тииһээр саг ошоод, 1929 он гаража, тэрэ 1918 онһоо хойшо аяар арбан нэгэн жэл үнгэрбэ ха юм. Буладнай хорин гурба наһа хүрэжэ, комсомолой гэшүүн, эдэбхитэй хүдөө бэшэгшэ болонхой. «Тоһото гараар, баришагүй, тооһотой агаараар амилашагүй сэбэрхэн хүбүүн болоо» гэһэн үгэ захагүй дуулдадаг болоо һэн даа. Зүгөөр үнгэрһэн арбан нэгэн жэлынь миил зүн дагаандаа үнгэршоогүй юм. Уршагтай олон томо, жэжэ дабаануудые дабаха саг дайралдаа һааб даа. Ормоонтоной шэг шарай адуулжа, үлөөдэһэн дуһаадаһыень эдихэһээ эхилээд, халтад гэһэн юумын түлөө хараал шэрээлээр хайруулжа, хамаг хара ажалыень хүлэйнгөө шархиртар, гарайнгаа унтартар хэжэ ябаашье һаа, хүлһэнэйнгөө орондо хүндэ нюдарга, хэсүү хараал хүлеэхэ саг олон болодог һааб даа. Теэд эдэниие али тооложо барахабши.

«Ормоонтоной хамаг хара ажалыень хэды шэнээн хээ гээшэбиб, бэеынгээ тамирдаха болотор хүдэлһыем бүхы зон мэдэхэ. Түлөөһэеэ нэхэхэм»— гэжэ бодоод, Булад Халзанқвнай мүнөөхи 1929 оной намаршагаар Ормоонойдо ерээ бэлэй. Тиигэжэ бодохонь, иигэжэ ерэхэнь бурүу бэшэ — Ормоонтон Буладта ямаршье туһа хээгүй, харин хамаг хүсэ хүлһыень эдеэ. Ажал хүүлхэ болоходоо, түрэлөө урдаа баряад, миинтээр хүүлхые оролдодог байгаа. Түлөөһынь түлэхэ болоходоо, түрэл түтимөө дурдаад, нэгэшье мүнгэ үгэдэггүй муутай. Хэды болотор иигэжэ хонжохо, хомхойрхоб. Хүрөө. Сахилза хүхэрөө, саг ондоо болоо.

— Яагаа һүрхэй хүмши. Түрэлөө мэдэхэгүй түүхэй мяхан! Үшөө намһаа юумэ нэхэжэ ерээбши, муу долиг. Манай мяха, өөхэ, тоһо наһаараа эдиһэнээ мартаа гүш? Миинтээр тэжээлгэхэм гэжэ һанаа гүш? Яагаа һонин һорьмоһон амитамши. Тонил, үншэн долиг. Эсэгэ эхэ хоёройшни зольборжо, гэмтэ ябадал хэжэ байхадань, би хуулиин үндэр газарта мэдүүлээ һэм, яахабши. Яба, мэдэжэ аба... Гэхэ мэтээр аашалжа байтараа, «юун гээд ямар муухай үгэ алдажархиба гээшэбиб» гэжэ мэтэр бодохо зуураа, «бэшэ, тиимэ бэшэ, бил ганса туһалха, табюулха гэжэ оролдоо хамнайб» гээд, заһаруулхаар оролдоошье һаань, сухал соо алдагдаһан тугаархи үгэнүүд, ямар нэгэн буугай һомон шэнгеэр Буладай зүрхэндэ сүмэрэн орошоо һэн.

(*Түгэсхэлынь 4-дэхи нюурта*)

...ин ба Гэгээрэлэй ...стерствэнүүдэй ...нхаралда

Хэрэгсээхэ шухала

...үнэн» газетын хүн... ...шадтай нэгэ асуу... ...шэн хөөрэлдэхэ хү...

...й ноябриин 27-до ...додо Буряадай . ис... ...тературын декада ...рбаад хоногой тур... ...ай республикын эр... ...эй хүбүүд, басагад ...бэлиг шадабарич... ...һалбаран хүг... ...үнэн сэдьхэлһээ ...р харуулжа ша... ...эдэ оперо, бале... ...й артистнар «Анда ...орь тайжа» гэһэн ...«Арюун гоохон ...эй», «Инаг дураһэй ...эн баледүүдые ...ирхолтой бэрхээр ...вагайхиниие гай... Мүн Буряад дрэ... ...стнар «Барометр ...руулна», «Сасуу... ...шуу», «Тайфун», ...болоһон уйдхар» ...нүүдые табяа бэ...

...үедэ 56 уран зу... ...он скульпторнуу... ...ран зураг бүтээл... ...жэ табигдаа һэн.

Уран зураашад Гончар, Чирков, Тимин, Мэрдыгеев, Павлов гэхэ мэтэ нүхэд эрхим зурагуудаа харуулһан юм. Мүн Г. Линхобоев, Д. Бадмаев, Д. Логинова, П. Намсараев, Д. Цыренов гэхэ мэтын нарин дархашуул, һиилүүршэд хабаадалсаһан байна.

Декада үнгэрһөөр гурбан жэл тухай болохоёо байна. Теэд арад зоной дунда декадын материал үргэнөөр тараагдаагүй, зураглан харуулха пропаганда ябуулагдаагүй. Ушарынь юуб гэхэдэ, культурын байшангуудта, библиотекэнүүдтэ, клубуудта, эмхи зургаануудта, һургуулинуудта фотомонтаж, стенд, выставкэ, альбом (декадын материалаар) эмхидхэгдээгүй. Тиимэһээ нилээдгүй олон зон артистнарые, уран зохёолшодые танидаггүй байна.

Мухар-Шэбэрэй аймагта ябахадамнай Л. Линховоин, Б. Балдаков, Н. Балдано, Ч. Цыдендамбаев, Д. Аюшеев, Р. Мэрдыгеев гэхэ мэтэ элитэ нүхэдые танихашьегүй, дүтэ зурагыньшье хараагүй зон олон байха юм. Мүн Хоринишье аймагта энэ асуудалаар хөөрэлдэхэдэ, эдэнэй нюурычь харахаһаа байха, портредыньшье хараагүйбди гэдэг байна.

1963 оной зун Буряадай республикын тогтоһоор 40 жэлэй ой гүйсэхэ байна. Энэ ойтой дашарамдуулан, Буряадай культурын байшангууд болон уншалгын гэрнүүдтэ декадын материалаар выставкэ, фотомонтаж, стенд гэхэ мэтые эмхидхэхэ тон шухала гэжэ һанагдана.

Һургуулинуудта уран зохёолнуудые үзэдэг байна. Теэд уран зохёолшодой портрет олдодоггүй. Мүн багшанар уран зураашадые, композиторнуудые, артистнарые нэрлэдэг, теэд портредынь харуулха аргагүй байшадаг.

Теэд декадын материал олохо арга бии юм. Республиканска № 1 интернат һургуулиин директор О. Г. Дамбаев ТАСС-эй фотохроникоһоо уран зохёолшодой портредүүдые һургуулидаа абаха гэжэ хэлсээд ерээ. Ганса нэгэ хүнэй захихада үнэтэйхэн болохо байна. 24х30 см. хэмжүүртэй фото 75 мүнгэтэ юм ха. Хэрбээ олон зуун фото абаха болоо һаа, үнэгүй байха ёһотой. Тиимэһээ Буряадай Культурын ба Гэгээрэлэй министерствэнүүд хоорондоо хэлсээд, искусство, литературын ажал-ябуулагшадай портредүүдые, тэдэнэй декадада наадаһан сценкэнүүдые, фото зурагуудые олон мянгаар захил хэжэ республика болон областьнуудта тараажа, арад зониие баясуулха бэзэ гэжэ һанагдана.

Найман жэлэй ба дунда һургуулинуудта декадын материалаар фото выставкэ, фотомонтаж, альбом гэхэ мэтэ хэгдэхэ ёһотой. Гэгээрэлэй министерство болбол «Магазин наглядных пособий» гээшэдээ даабари үгэжэ, фотохроникоһоо декадын материал олоор асаруулжа һургуулинуудтаа эльгээлгүүлхэ бэзэ гэжэ найдагдана.

Б. Батоев.

...центральна поч... ...бүхэнда хэдэн мян... ...журнал, бэшэгүүд ...тэнь хүргэгдэхынгөө ..., городой хэлхээ ...ленинуудтэ үгтэдэг ...зар газетно-жур... ...дициин хэлхээ холбооной конторын бригадирнууд Ульяна Миронова, Мария Салахова гэгшэд хэдэн жэл удаагуур жэшээтэ һайнаар хүдэлдэг.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (зүүн гарһаа) У. Миронова, М. Салахова.

В. ЗОРКИНОЙ фото.

Съездһээ хойшо үнгэрһэн жэл

СОВЕТ ХУДАЛДАА НАЙМААНАЙ УРГАЛТА

РСФСР-эй Худалдаа наймаанай министр Д. В. Павловтай хөөрэлдөөн

Манай орондо коммунизм байгуулха асари ехэ программые КПСС-эй XXII съезд жэлэй урда тээ баталан абаа һэн. Советскэ Союзда ажабайдалые эгээн лэ һайн болгохо талаар бүхэдэлхэйн-түүхэтэ удха шанартай зорилго парти табиһан байна. Совет худалдаа наймаае саашадань хүгжөөхэ гээшэ арадай улам ургажа байгаа хэрэглэмжэнүүдые хангаха эрхэ нүхэсэл болоно.

КПСС-эй XXII съездһээ хойшо үнгэрһэн жэлэй турша соо совет худалдаа наймаан хэр зэргээр хүгжэжэ, нарижуулан һайжаруулагдажа байһан тухай хөөрэжэ үгэхэ гуйлтатайгаар, РСФСР-эй Худалдаа наймаанай министр Д. В. Павловта ТАСС-ай корреспондент А. Сербин хандаһан байна.

— Совет худалдаа наймаае саашадань һайжаруулха гээшэ угаа шухала удха шанартай гэжэ Коммунис парти тоолодог,— гэжэ министр хэлээ.— Индустриин, хүдөө ажахын хүгжэхэтэй хамта совет худалдаа наймаан улам үргэдэн һайжарна. Эд бараанай розничо эрьесэ энэ жэлэй түрүүшын хахадта нёдондоной тус үеынхитэй жэшэбэл бүхы орон дотор сасуулагдамал сэнгээр 7,7 процентээр нэмэһые һануулха байнаб. Худалдаа наймаанай иимэ түргэнөөр ургаһан ушар манай экономикын түргэнөөр хүгжэжэ байһые харуулна.

Россин Федерацида 1962 оной 9 һарын турша соо гүрэнэй болон кооперативна худалдаа наймаанай шатаар 38 миллиард үлүүтэй түхэригэй эд бараан худалдагдаа. Ниитын эдеэ хоолой предприятинууд эдеэ хоол бүришье ехээр худалдадаг болоо.

Эдеэ хоолой тон шухала зүйлнүүд бологшо мяхан, мяханай продуктнууд, загаһан, малай болон ургамалай тоһон, һүн, сагаан эдеэн болон бусад зүйлнүүдые РСФСР-эй хүн зондо худалдалга энэ жэлэй гурбан кварталай турша соо ехээр нэмэһэн байна. Хубсаһа, гутал, мүн телевизор, холодильник, хубсаһа угаадаг машина, мотоцикл болон мотороллер гэхэ зэргын культурна, ажаһуудалай хэрэгсэлэй эд бараа худалдалга илангаяа ехээр нэмээ. Энэ жэлэй юһэн һарын турша соо нёдондоной энэ үеынхитэй сасуулбал гансахан РСФСР-тэ 2,5 миллиард үлүүтэй түхэригэй розничо эд бараан худалдагдаһан байна.

Гэхэтэй хамта зарим эд бараанай талаар хүн зоной хэрэглэмжэ үшөөл хүсэдөөр хангагданагүй. Иимэ жэшээ харуулхамни. Магазинуудта хубсаһан, гутал бүд элбэг байдаг. Зүгөөр костюмуудай оёлго, гуталай түхэл янза худалдан абагшадай һанаанда таарадаггүй. Промышленна предприятинууд хубсаһа хунар олоор гаргахые оролдоод, худалдаа наймаанай организацинуудай захил дүүргэхэдээ тэрээнһээнь ехээр хадуурдаг байна.

Бидэнэр, худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэд хүн зоной хэрэглэмжые һайнаар мэдэжэ абаад, промышленностьда бүри эрилтэ ехэтэйгээр хандаха, эдэбхитэйгээр нүлөөлхэ ёһотойбди. Худалдан абагшадта үнэхөөрөөл хэрэгтэй эд бараа промышленностьда гаргуулдаг болохо зэргэтэй гээшэбди.

— Эд бараанай эрьесын ургахада худалдаа наймаанай материально-техническэ үндэһэ һуури ургана гү?

— Тон зүб. КПСС-эй XXII съездһээ хойшонхи жэлэй турша соо магазинуудай, складуудай, холодильнигуудай, овощехранилищинуудай тоо орон дотор нилээд олон болоо. Россин Федерацида жэлэй түрүүшын хахадта 3.325 худалдаа наймаанай шэнэ предприяти ашаглалгада үгтөө, мүнөө жэлдэ хамта дээрэ 7.500 магазин нээгдэхэ юм.

Жэшээлхэдэ, Свердловско областьдо энэ жэлдэ 176 томо магазин нээгдээ. Башкирида, Пермскэ, Кемеровскэ, Омско областьнуудта, ороной бусад промышленна районуудта худалдаа наймаанай предприятинуудай тоо элитээр олон болоо.

Краснодарта, Воронеждо хубсаһа оёдог, харуулдаг, худалдадаг шэнэ байшангууд бии болоо. Гуталай томо магазинууд Челябинскда, Тулада, Владивостогто, Казаньда нээгдээ. Эдэ магазинуудта элдэб олон янзын гутал худалдагдадаг. Худалдан абагшад өөһэдынгөө һанаанда тааһан гутал шэлэн абажа шадаха байна. Эндэ мэргэжэл ехэтэй хүнүүд наймаа хэдэг.

Хэдэн зуун городууд болон һуурин газарнуудта баригдаһан шэнэ овощехранилищинууд, холодильнигууд эдеэ хоолой ехэ продуктнуудые гутаангүйгөөр хадагалха арга олгоно.

— Совет худалдаа наймаанда ямар шэнэ юумэнүүдэй бии болоһон тухай дэлгэрэнгыгээр хөөрэжэ үгыт.

— Ороной бүхы районууд болон һуурин газарнуудта худалдаа наймаа болбосон ёһоор эрхилхэ гэжэ КПСС-эй Программаар хараалагдаһан тухай һануулхые хүсэнэб. Хүн зониие хангаха түрүү аргануud үргэнөөр хэрэглэгдэдэг болохо гэжэ программа соо хэлэгдэнэ. Магазинуудые тусхай мэргэжэлдэ оруулха гээшэ эдэ аргануудай нэгэниинь болоно. Эхэнэрнүүдэй хубсаһа наймаалдаг «Светлана», эрэшүүлэй пальто болон костюм худалдадаг «Руслан», туристска аяншалга хэхэдэ хэрэгтэй болодог бүхы юумэ худалдадаг «Спутник» гэжэ магазинууд москвагайхидта, ниислэлэй айлшадта ехэ хүндэтэй болонхой.

Гутал, хубсаһа, бусад эд бараа худалдадаг тусхай магазинуудай тоо олон боложол байдаг. Краснодарска, Ставропольско, Хабаровска, Красноярска хизаарнуудта, Москвагай, Ростовой болон Свердловско областьнуудта, Татарай АССР-тэ болон бусад нютагуудта иимэ магазинууд мүнөө жэлдэ нээгдээ.

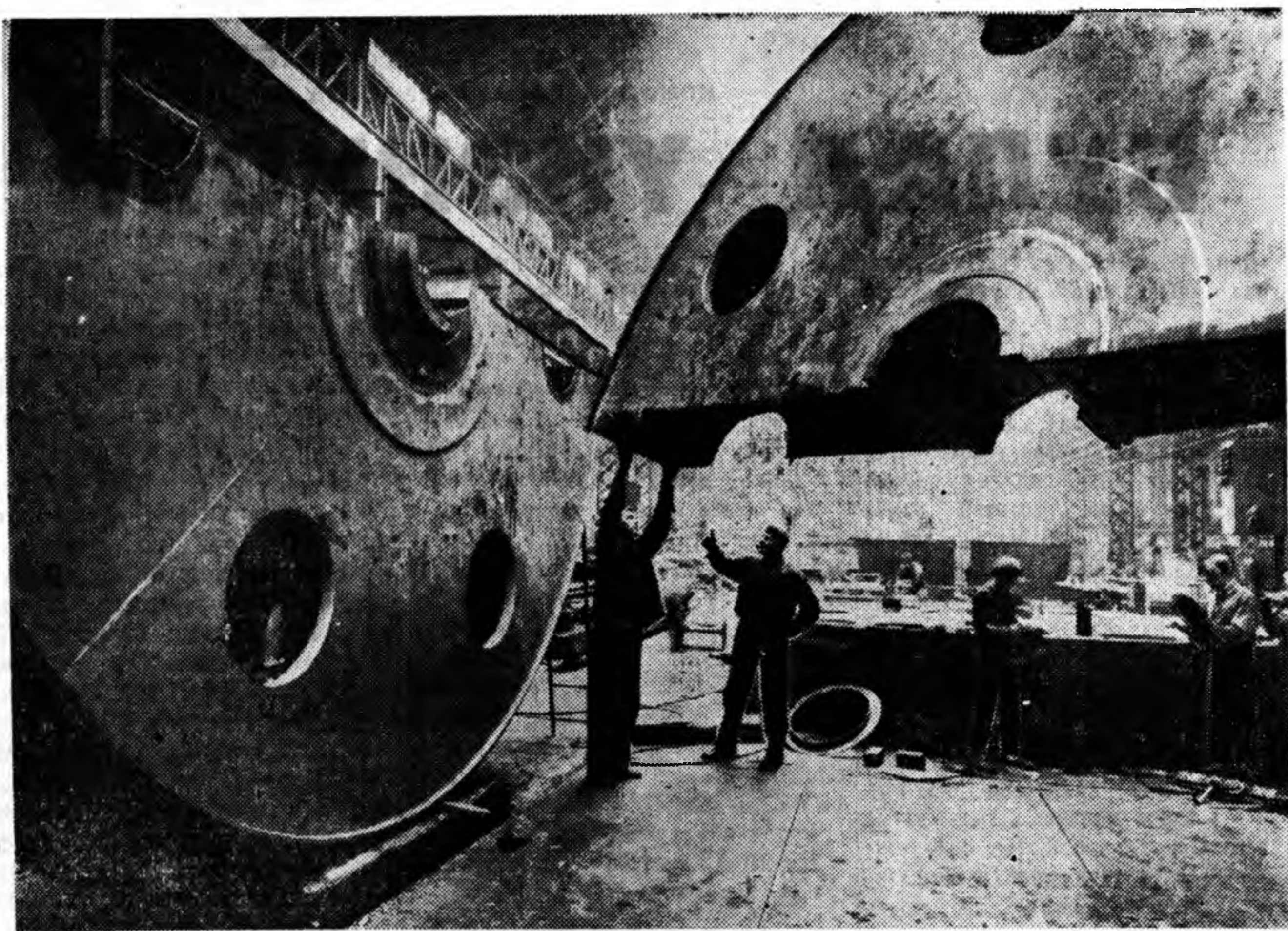
Багсалагдаһан эд бараан саашадаа бүри олоор худалдагдадаг болохо. Эдеэ хоолой томо магазин Ленинградта һаяхан нээгдээ. Худалдаа наймаанай энэ предприятида эдеэ хоолой зүйл буулгаха, багсалха бүхы хүдэлмэри оньһожоруулагданхай.

Механизмууд, автомадууд худалдаа наймаанда бүри үргэнөөр хэрэглэгдэдэг боложо байна. Шэнэ юумэн тухай хэлэхэ болоо гээшэ һаа, Москвагай «Прогресс» магазин тухай дурдаха хэрэгтэй. Энэ хадаа эдеэ хоолой зүйлнүүдые худалдадаг автомадуудаар хүсэд зэбсэглэгдэһэн орон доторхи түрүүшын магазин болоно.

Эд бараа хүн зоной өөһэдөө абадаг магазинууд РСФСР-эй бүхы городуудта бии. Иимэ магазинууд хүдөө нютагуудта олон боложол байдаг. Худалдаа наймаа хэхэ энэ түрүү арга таарамжатай зохид байһанаа харуулаа. Энэ хадаа худалдан абагшадые нилээд түргэнөөр хангаха, тэдэнэй саг алмаха арга олгохо, худалдаа наймаанай предприятиие, худалдан абагшадые бүри олоор хангадаг болгохо байна. Мүнөө жэлдэ республика дотор үшөө 1300 иимэ магазин нээгдэхэ юм.

Гэхэтэй хамта худалдаа наймаа эрхилхэ иимэ таарамжатай аргада зарим областьнуудта багаар анхарал хандуулагдана гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Архангельска, Вологодско, Кировскэ, Костромской, Тамбовско, Тюменскэ областьнуудта, Алтайн хизаарта, Дагестанай АССР-тэ хүн зоной эд бараа өөһэдынь абадаг магазинууд илангаяа үсөөн.

— Партиин XXII съездын хараалһан зорилгонуудые бэелүүлхын тулада совет худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэд ехээр оролдолго гаргаха. Үдэр ерэхэ тудам худалдаа наймаа бүри болбосон ёһоор эрхилхэ, совет хүнэй улам ургажа байгаа хэрэглэмжые хүсэд һайнаар хангадаг болохо гээшэ өөһэдымнай түрүүшын уялга гэжэ бидэнэр тоолонобди,— гээд Д. В. Павлов хөөрэлдөөнэйнгөө түгэсхэлдэ хэлээ.

Социалис лагериин оронуудай хоорондохи харилсан туһалалсалга, харилсаа холбоон бэхижэжэл байдаг. Польшын Арадай Республикын захилаар Центральна Богемиин Ян Швермын нэрэмжэтэ ЧКД завод (Чехословакиин Социалис Республика) шахтануудай түхеэрэл гэнүүдые бүтээнэ. Зураг дээрэ: Заводой цех соо 11 тонно шэгнүүртэй, 6 метр диаметртэй деталине эльгээхэ бэлэдхэл хэгдэжэ байна.

ЧТК-гай-ТАСС-ай фото.

ХИТАДАЙ ҺОНИНУУД

ИСКУССТВЫЕ АРАДТА ЗОРЮУЛХА

ПЕКИН. (ТАСС). Арадай Хитадай кинотеатрнуудта, Культурын ордонуудай, клубуудай харалгын заалнуудта үдэр бүхэндэ хэдэн зуун мянган хүн ородог. Сүлөөрхын урда тээ орон дотор нэгэ миллион хүн бүхэндэ нэгэ киноустановко хүртэдэг байгаа. Тиихэдэ 1960 ондо эдэнэй тоо 25 дахин олон болоһон байна.

Мүнөө Хитадай Арадай Республикада 33 киностуди, тэрэ тоодо уран һайханай фильмнүүдэй 11 студи бии. 1949 ондо оройдоол 4 иимэ студи бии байһан юм. Хитадта Шанхайн «Хайян», «Тяньма» гэжэ киностудинууд гол шухала һуури эзэлдэг. Орон дотор арадай засагай тогтоһонһоо хойшонхи үе соо эдэ студинууд шэнээр һэльбэн заһагдаһан байна. Хитадай эдэ үнинэй киностудинууд советскэ болон Хитадай өөрэйнь кинематографическа шэнэ техникээр хангагданхай, тиигээд элдэб олон янзын фильмнүүдые буулган гаргажа шадаха юм.

ШЭНЭ ГАЗАРАЙ ГОСХОЗУУД

ПЕКИН. (ТАСС). Центрально-Урда Хитадай Цзянси провинциин шэнэ газар дээрэ байгуулагдаһан гүрэнэй ажахынууд һүүлэй үедэ ороохо таряа, техническэ ургамал болон мал ажалай продуктнуудые ехээр үгэдэг болоо. Дүрбэн жэлэй турша соо Цзянсинска госхозууд 1.125 мянган тонно ороохо таряа гүрэндэ тушаагаа. Эдэ ажахынуудай мал ажалай фермэнүүд мүнөө үедэ 90 мянга гаран тахайтай, 30 мянга гаран толгой унаагай малтай, хэдэн мянган хонитой болонхой. Шэнэ газарнууд болон хадалиг районуудта мүнөө барайгар, хлопок, бусад ургамалнууд таригдадаг болоо.

Уһаар болон түлишөөр хүдэлдэг багаханууд электростанцинууд госхозуудай хүсөөр баригданхай. Эдэнь заһабарилгын мастерскойнуудые, хүдөө ажахын продуктнуудые буйлуулдаг предприятинуудые электрын элшэ хүсөөр хангадаг, газарай хүрьһэ һайжаруулдаг, уһалдаг станцинуудай моторнуудые хүдэлгэдэг юм.

Шэнэ газар ашагладаг болоһон нютагуудта болбосон зохид түхэлтэй тосхонууд бии болонхой. Тэндэнь һургуулинууд, магазинууд, хүүгэдэй садууд болон яслинууд нээгдэнхэй, хамта дээрээ 3 мянган километр утатай шэнэ харгы зам заһагданхай.

ХАРГЫ ЗАМ ЗАҺАГДАНА

ПЕКИН. (ТАСС). Арадай засагай тогтоһонһоо хойшонхи үе соо Хитадай Арадай Республикада дардам харгынууд, түмэр замууд олоор заһагдаһан байна. Республикын захын районуудта энэ талаар горьтой амжалта туйлагдаа.

Хоёрдохи табан жэлэй үедэ Гуйчжоу провинцида сүлөөрхын урда тээ 20 жэлэй турша соо заһагдаһанда орходоо гурба дахин олон харгы зам заһагдаа. Провинциин захиргаанай түб болохо Гуйян город дүрбэн дардам харгынуудаар эгээн холын болон хадалиг газартай районуудтай холбоотой.

Провинцида гол мүрэнэй уһан зам хоёр дахин ута болоо.

Гуандун провинциин бүхы уезднүүд болон городууд 30 мянга шахуу километр утатай, дардам харгынуудаар хоорондоо холбоо барисаа байгуулдаг.

Синьцзян-Уйгурска районой дардам харгынууд зургаа дахин ута болоһон байна.

Приморско Чжэцзян провинциин дардам харгынууд 1949 онойхитой жэшэбэл гурба дахин ута болоо. Һүүлшын хэдэн жэлэй турша соо провинцида дунда зэргээр нэгэ мянган километр утатай харгы зам жэл бүхэндэ заһагдана. Эдэ замуудайнь утань мүнөө 9.500 үлүүтэй километр болонхой.

УРГАСА ЕХЭТЭЙ ШЭНЭ СОРТЫН ҮРЭҺЭНҮҮД ХЭРЭГЛЭГДЭНЭ

ПЕКИН. (ТАСС). Арадай Хитадай селекционернүүд һүүлэй жэлнүүдтэ хүдөө ажахын ургамалнуудай шэнэ сортын үрэһэнүүдые бии болгоо.

«Цзинаньская-2» гэжэ шэнэ сортын шэниисэ Шаньдун провинциин полинууд дээрэ таригдадаг болоо. Энэ шэниисэ тус нютагта таригдадаг бусад сортын шэниисэдэ орходоо 14 процентээр ехэ ургаса үгэдэг юм. Шаньдунда, ороной бусад районуудта «Юхуамэн» гэжэ шэнэ сортын арахис ехээр таригдадаг болоо. Иимэ сортын арахис түргэнөөр эдеэшэдэг, үндэр ургаса үгэдэг юм. Юрын арахиста орходоо энэ сорт 30 хоног урид эдеэшэдэг.

Уһалагдадаг барайгарай, шэниисын, саахарай тростнигай шэнэ сортын үрэһэнүүдые Гуандунска хүдөө ажахын институдай хүдэлмэрилэгшэд бии болгоо. Эдэнь халуун нютагуудта тарихада таарамжатай юм. Дотор Монголой Хүдөө ажахын наукануудай институдай коллектив 1956 ондо Советскэ Союзһаа асарагдаһан кукурузые нютагтаа амжалтатайгаар ургуулдаг болоо. Нютагай «Цзиньдинцзы» гэжэ сортын кукурузада орходоо энэ кукуруза 23 үлүүтэй процентээр ехэ ургаса үгэдэг. Һүүлэй арбан жэлэй турша соо саахарай свёклын олон янзын үрэһэн Советскэ Союзһаа, бусад социалис оронуудһаа Хитадта асарагдаа. Эдэниие Дотор Монголдо, КНР-эй бусад районуудта тарихада һайн ургаса үгэдэг.

Эб найрамдал хамгаалха Монголой комитедэй, Азиин, Африкын оронуудтай эб хамта байха Монголой комитедэй хамтын мэдүүлгэ

УЛААН-БААТАР, октябриин 12. (ТАСС). Эб найрамдал хамгаалха Монголой комитедэй, Азиин, Африкын оронуудтай эб хамта байха Монголой комитедэй хамтын мэдүүлгэ эндэ тунхаглагдаа.

Кубын арадта эсэргүү хорото аашануудые Америкын империалистнууд ходо гаргажа байна гээд тэрэ мэдүүлгэ соонь хэлэгдэнэ.

Кубын арадай революционно туйлалтануудые хүсэ хэрэглэжэ һалгаха гэһэн тэнэг һанаашалгаяа Америкын хархис этэгээдүүд орхихо дурагүй гээд мэдүүлгэ соонь хэлэгдэнхэй. Куба эрхэ сүлөөгэй, бэеэ даанхай байдалай харгы замаар хүгжэжэ ябана. США-гай эзэрхэг түримхэй бүлэглэлнүүд Кубын дотоодын хэрэгүүдтэ бүдүүлигээр хамааржа, уласхоорондын хуули ёһоной бүгэдэндэ мэдээжэ эрилтэнүүдые хазагайруулна.

Кубын баатарлиг арад зон Америкын империалистнуудта хэдыдэшье бэеэ тушаахагүй. Эдэ хархис этэгээдүүдэй харата муухай аашануудые Кубын арад зон буруутуулха гэжэ мэдүүлгэ соонь заагдана. Юуб гэхэдэ, дэлхэйн һайн һайхан һаналтай хүн зон Кубые дэмжэнэ.

Холын Кубын аха дүү арадтай эб хамта байһанаа монгол арад мэдүүлээд, тэрэнэй үнэн зүб хэрэгые дэмжэжэ байһанаа элирхэйлнэ гээд мэдүүлгынь түгэсхэлдэ тэмдэглэгдэнэ.

Польшын сэрэгшэдэй һайндэр

ВАРШАВА, октябриин 12. (ТАСС). Соёл культурын, эрдэм ухаанай Варшавадахи ордоной конгрессүүдэй заал соо үсэгэлдэр Польшын сэрэгшэдэй һайндэртэ зорюулагдаһан суглаан болобо.

Польшын хүдэлмэришэнэй нэгэдэмэл партиин, ПНР-эй гүрэнэй Соведэй, правительствын хүтэлбэрилхы ажал ябуулагшад, Польшын сэрэгэй генералнууд, ниитын организацинуудай түлөөлэгшэд энэ суглаанда байба. Советскэ Союзһаа Польшодо байдаг элшэн сайд А. Б. Аристов, совет армиин түлөөлэгшэд мүн лэ суглаанда хабаадаба.

Национальна обороной министрэй орлогшо генерал В. Ярузельский баяр ёһололой суглаанда үгэ хэлээ гээд ПАП агентство мэдээсээ. Социалис гүрэнүүдэй нэгэдэл, хүсэл эб найрамдалай, маанадай бүгэдын аюулгүй байдалай аша туһада зорюулагданхай. Варшавын договорто хабаададаг гэшүүд-оронуудай, бүхы социалис можын оронуудай солдадуудай хани барисаан, аха дүү ёһоной харилсаан мүн лэ эб найрамдалай аша туһада зорюулагданхай байна бшуу. Дай үүсхэхэ һэдэлгэтэй империалис хүсэнүүдэй ама татахын түлөө нэгэдэлээ, өөрыгөө хамгаалха шадабаряа бэхижүүлхэ ёһотойбди гэжэ Польшын Национальна обороны министр В. Ярузельский мэдүүлбэ.

Совет армиин түлөөлэгшэ генерал-лейтенант С. С. Маряхин удаалуулан үгэ хэлээ.

Баяр ёһололой суглаанай һүүлээр ехэ концерт харуулагдаба.

Йеменэй революционно командованиин Соведэй заседани

КАИР, октябриин 12. (ТАСС). Йеменэй Арабай Республикын революционно командованиин Соведэй заседани үсэгэлдэр Сана городто болобо. Премьер-министр Абдалла ас-Саляль тэндэ түрүүлэгшээр һуугаа. Йеменэй Республикын хилэ шадархи сэрэгэй байдал тухай асуудал энэ заседанида зүбшэн хэлсэгдэбэ.

МЕН агентствын мэдээсэһээр, Йемендэ эсэргүү эзэрхэг түримхэй сэрэгэй добтолгые усадхахын, Йеменэй хойто зүүн урда талаһаа добтолон ороһон зэбсэгжэмэл бандидуудые долоон хоногой туршада усадхан һалгахын зорилгоор тусхай хэмжээнүүд хараалагдаа гэжэ премьер-министрэй орлогшо эль-Бейдани заседаниин һүүлээр мэдүүлээ.

Англиин мэдэлдэ байһан Бейхан гэдэгһээ Йеменэй газар тээшэ шурган ороһон зэбсэгжэмэл отрядуудые Йеменэй правительственна сэрэгүүд Маариб город шадар бута сохёо.

Полицийнхид хүдэлмэришэдые буудаба

АФИН, октябриин 12. (ТАСС). Забастовко соносхоһон барилгашад Афин городэй гол үйлсэнүүдтэ үсэгэлдэр гараба. Тиихэдэнь полициинхид хүдэлмэришэдые буудаа, нюдэнһөө нёлбоһо гаргадаг хоро хэрэглээ. Иигэжэ 35 барилгашад шархатаа, 25 хүн тушаагдаа.

Тэндэхи барилгашад мүнөөдэр баһа дахин нэгэ үдэрэй забастовко соносхобо.

ООН-ой Генеральна Ассамб[лейн] XVII сессиин комитедүүд

НЬЮ-ЙОРК, октябриин 12. ТАСС-ай тусхай корреспондент, В. Петрусенко мэдээсэнэ:

Ядерна, термоядерна зэбсэг туршалгые заатагүй болюулха гэһэн асуудалаар түрүүшын Политическэ комитедтэ үгэ хэлэлгэн болоо. Баруун гүрэнүүдэй баримталдаг хараа шугамые Италиин түлөөлэгшэ Каваллетти үмөөрөө. 1963 оной январиин 1-һээ хойшо атомна зэбсэгэй бүхы туршалгануудые болюулха гэһэн дурадхалые Бразилиин түлөөлэгшэ Араужо Кастро дэмжэбэ. Хэлсээнүүдые баталха талаар бээ абанги 8 гүрэнүүдэй дурадхаһан меморандум таарамжатай һайн үндэһэ һуури болохо һэн гэжэ генерал Бернс (Канада) мэдүүлээ. Ядерна туршалгануудые ерэхэ жэлэй январьһаа гү, али бүри эртэшье болюулха гэһэн дурадхалые Бернс дэмжэһэн байна.

Тусхай Политическэ комитедэй заседанида ОАР-ай, Иранай, Либериин, Чад Республикын түлөөлэгшэд үгэ хэлэбэ. Урда Африкын Республикын бэелүүлдэг үндэһэ яһанай илгаа гаргаха политикые эдэнэр шүүмжэлээ. Урда Африкын Республикада эсэргүү хэмжээнүүдые дары абаха эрилтэ тэдэнэр табяа. ООН-ой Уставай эрилтэнүүдэй ёһоор, Урда Африкын Республика тушаа тусхай хэмжээнүүдые бэелүүлхэ шиидхэбэриие Аюулгүйн Соведэй абахыень Генеральна Ассамблейн мүнөөнэй сесси дурадхаха ёһотой. Африкын, Азиин оронуудай олон делегадуудтай хамта Советскэ Союзай түлөөлэгшэд иигэжэ тоо-

лоно гээд М. А. [...]
мэдүүлбэ.
Урда Родезиин [...]
ехэ партиин түрү[...]
банинга Ситхоул [...]
галзалгын дүрбэд[...]
тэ үгэ хэлээ. Урд[...]
арад зоной Англи[...]
заторнуудай да[...]
зобожо тулижа ба[...]
тэрэ мэдээсэбэ. [...]
бүлэглэлнүүдэй,
Холбоото Штадуу[...]
лэгшэдэй аша ту[...]
политика Урда Р[...]
ликобритани ябуу[...]
дотор сагаан арһа[...]
эзэрхэн байна. Ха[...]
кын энэ газар ню[...]
той эзэд тэдэнэрт[...]
баатай болоно гэж[...]
мэдүүлээ.
Англиин правите[...]
да Родези тушаа [...]
колониальна поли[...]
билгаха хүсэлгү[...]
Ситхоул үргэлжэл[...]
Колониальна ха[...]
мэргэжэлтэ, XVII [...]
баададаг Англиин [...]
гэшүүн Хью Фут [...]
гациин тооһоо га[...]
мэдүүлээ. Урда Р[...]
өөрынгөө прав[...]
ябуулдаг политик[...]
шаанаб гэжэ тэ[...]
байна. Хью Фут г[...]
алхам тушаа ООН-[...]
даар, мүн Америк[...]
элдэб һанамжануу[...]
Энэ ёһотойл мэрг[...]
лонизаторай Англи[...]
тельствын полити[...]
шаагаа хада, Англ[...]
заторнууд Урда Р[...]
бэрхэшээлтэй бай[...]
һон болоно бшуу.

„Маринер-2" түхэлэй замбуулин да[йдын] онгосын ниидэжэ ябаһан туха[й]

ВАШИНГТОН, октябриин 12. (ТАСС). Канаверал тохойһоо августын 27-до табигдаһан «Маринер-2» түхэлэй замбуулин дайдын онгосо Венерэһээ хажуу тээгүүр 20.900 миль зайда декабриин тэнгээр гараха гэжэ аэронавтикын, зам-

буулин дайдые шэ[...]
циональна управле[...]
хоо. Энээнэй урда [...]
гаргаһанай ёһоор, [...]
дайдын энэ онгосо [...]
хажуу тээгүүр 9.000
да гараха гэжэ ту[...]
юм.

АГНУУРИИН ҺҮҮЛЭЭР...

Б. Поповой фо[то]

Эртэ хүйтэрбэ

Алтан намарай хоёрдохи һарын түрүүшын арбаад хоногто республика доторнай үүлэтэй, хүйтэн үдэрнүүд үзэгдөө. Дунда зэргээр энэ арбаад хоногто арайхан хоёр градус дулаан болоһон байна. Тиихэдэ үндэр хада уулатай Витимэй ой тайгаар, үргэн Яруунын тала дайдаар 2—3 градус хүйтэн болоо. Удаа тээнь хүйтэн үдэрнүүд һэлгэгдэжэ, 14—18 градус хүрэтэр дулаараад абаа.

Арбан хоногой һүүлшын үдэр гэнтэ хүйтэржэ, республикын урда, түбэй районуудта 6—12, хойто районуудта 13—18 градус хүйтэн болоһон байна. Тиигэжэ газар, уһан байн байн хүрэжэ, зайр ябажа эхилээ. Үнгэрһэн арбаад хоногой туршада хаа хаанагүй шахуу саһан ороо. Жэшээнь, ороһон энэ саһа хэмжэжэ

үзэхэдэ Түнхэн, Гор[...]
та, Мухар-Шэбэр, Б[...]
румхаан, Баунтада [...]
1—5 миллиметр бо[...]
кир, Тори нютагууд[...]
каменск, Михайлов[...]
23 миллиметр болоб[...]
10-най үдэр Прибай[...]
терево, Яруунын [...]
гуудта ороһон саһан[...]
нэгэ сантиметр, Түн[...]
да 2—3 сантиметр [...]
най орохын хажуу[...]
да соо 10—15 метр [...]
һан байна. Урда жэл[...]
жэшээжэ үзэхэдэ, [...]
үдэрнүүд 3—4 хоно[...]
эхилһэн болонq.

Редакторай орло[гшо]
М. Н. Н[...]

БУЛАД—ҮНЭНКОРР

(Эхиниинь 3-дахи нюурта)

— Иимэл муухай, нохойш. Эсэгэ эхэ хоёройм хайран аминда хүрэлсэһэн хара бармa ха юмши. Дан иимэ юм гэжэ, һанаагүйлби. Яагаа бузар муухай юм гээшэб. Хүнэй досоогоо багтаажа ябахын аргагүй. Ши хүндэл адли нэрэтэй, бэстэйшье һаа, хүн бэшэш, арьяатанһаашье дорош. Шамай энэ арюухан газар яажа даажа байна гээшэб. Шамайе харахадаа, ойм гутажа, гол аминһаа ехээр зэбүүрхэнэм, — гэжэ хэлээд, Ормоонтоной гэр соонь нёлбожорхёод, Булад ой ухаагаа хүдэлгэн, газаа тээшээ гүйжэ гарашоо һэн.

— Булад, Булад, түрэл түтим зон ха юмбибди, ойлголсоё. Хайрлыш даа,—гэһэн эхи захагүй абяан хойноһоонь дуулдажа байгаа бэлэй...

Борсогорхон гэрэйнь үүдэн нээлгэтэй. Оройшог боложо байгаашье һаань, намарай намжаахан наран шадал соогоо игаана. Нэгэ залуухан басаган гэшхүүр дээрээ һуугаад, утахан эшэтэй түхэреэхэн ээрсэгээ эрүшэгэнүүлэн, бээлэйн юм гү, али оймһоной юм гү, сэбэрхэн нооһо ээрэн томон һууна. Гэнтэ энээхэн басаганай хажууда Булад ерээд, галтайхан нюдөөрөө басагые шэртэн хараад, гүбэд гэбэ:

— Санжидмаа, сайн. Яагаа зохидхоноор, урматайханаар нооһо ээрэнэ гээшэбши. Гарайш хөөрхэнөөр хүдэлхэ гээшэнь. Харажал байһайб гэхээр.

— Юун мүртэйгөөр ээрэхэбиб даа. Булад, хаанаһаа гэнтэ хүрэжэ ерэбэ гээшэбши, — гээд Санжидмаа илдам зохидхоноор миһэд гэхэтээ хамта Буладай урдаһаа хурсаар хаража, толгойгоо гунхад гүүлээд һуугаа һэн.

Ургажа байһан улаан бургааһан мэтэ энээхэн эдир инаг хоёрой сэдьхэлнүүдынь, бэе бэе тээшээ тэгүүлжэ, зүрхэнүүдэйнь сохихо улам улам түргэдэжэ байхадал гээ һэн.

— Ормоонтон минии түрэл бэшэ, харин эгээл муухай дайсамни гэжэ мэдэхысээ мэдэбэб. Ормооной гарынь барижа, нэрынь хүн шэнгеэр нэрлэхын аргагүй муухай хүн байба. «Баян Ормоонтоной түрэлынь ха юмши. Тэмсэхын орондо үмөөрхэ һанаатай гүш» гэжэ һаяын комсомолой суглаан дээрэ намайе һайсахана мушхаа һэн гүбэ. Тэрэнь энэ ха юм. Эсэгэ эхэ хоёройм амин голдо хүрэлсэһэн алууршa муухай хүн байба. Ангиин дайсан. Гүрэнэй гэмтэн. Зүрхэ сээжэ соом багтанагүй,— гэжэ хүсэтэйгөөр хэлээд, Булад хоёр нюдөөрөө уһа гүйлгэн байгаа бэлэй.

— Ямар һэшхэл һэнгэргүй, муу һанаатай, модон һоёотой хүн байдаг юм. Ямар муухай юм гээшэб. Би ондоо юун гэжэ хэлэхэ гээшэбиб даа. Гансал шамайгаа, Булад, хайрланам, — гэжэ Санжидмаа зүрхөө хүдэлгэн харюусаба.

— Энэ Ормоониие дэлхэй яажа даанаб. Минии эсэгэ эхэ хоёрые мэдүүлжэ, сагаантанай гарта үгэһэн байба. Хэдэн олон барлагуудай хүлһэ хүсыень эдеэ гээшэб? Нёдондо газарай шэнэ хубаариин болоходо, ямар ехэ һаад түбэг ушаруулааб. Хамтын ажал байгуулха гэһэн тээ мэндэхи суглааемнай таһалдуулаа бутаргаа һэн гүбэ. Би энэ Ормооной хамаг муу муухай аашыень «Үнэн» һониндо бэшээб.

Эбдүүсэн хэлэһэн эдэ үгэнүүдэйнгээ һүүлээр, Булад «Үнэн» һониной нэгэ шэб шэнэхэн хуудаһа гаргаад, «энэ байна, энэ байна» гэжэ омогорхолтойгоор харуулба. Тэндэнь «Булад Халзанов» гэһэн гар табилгатай бэшэг—статья аржыжа байгаа бэлэй.

— Һанаагаа бү зобо. Хубисхалта шүүмжэлэлэй хүсэн ехэ ха юм. Эрьехэ наран, ээлжээлхэ түрэ» гэжэ байдаг юм гүбэ, — гээд Санжидмаа харюусаа һэн.

— Санжидмаа, оройхоншье болобо. Намайгаа үдэшыш даа, — гэжэ Булад һүүлдэнь аалиханаар хэлэжэрхибэ.

Энээхэн хоёрнай гар гарһаа барисалдаад, нөөхи Бэлшэрэй тужын харгы тээшэ ошобо. Гүбэр шэбэрхэн зугаалнад. Хөөрэлдөөн соогуурнь ажабайдалай элдэб орёо асуудалнууд, инаг дуран тухай һаруул һайхан үгэнүүд, хоёр зүрхэнэй ниилэжэ хуби заяагаа холбохо тухай дэмбэрэлтэ арюун һаналнууд олон даа.

Гэхэтэй хамта, ороход наран һөөл гажа буруугаар задаржа, хүйтэрхын тэмдэг үзүүлэн, нэгэ бүрэгэр, бүүдэгэр боложо, харанхы бүтүү болоходол гэнэ.

— Зай, иигээд бусыш даа, Санжидмаа. Холо ябашахамнай бэшэ гү, — гэжэ хэлээд, Булад баруун гараараа Санжидмаагайнгаа баруун гарыень бараад, һалажа ядахадал гээ һэн.

— Шамһаан таһарха дурамнигүй, ехэл муу байна даа. Түргэхэн уулзахамнай болтогой, — гэжэ гүбэд гээд, Санжидмаагай нюдөөрнь үлэмэдэг уһан гүйжэ, Буладайнгаа гарыень табихаяа зүрхэ алдан, бэень зааханаар шэшэржэ байба.

Тиигээд Буладнай ой модоор бүтүү Бэлшэрэй тужын дардамхан харгыгаар холо холохоно алхалан, саашаа яаралтай ябашаба. Санжидмаа гэдэргээ хара араһаар, гэр тээшээ баһал ошоо һэн. Санжидмаатаяа уулзажа, эльгэ зүрхэнэйнгөө ульһатай урин үгэнүүдые андалдаһандаа, Буладай сэдьхэл зүрхэниинь баярай ехэ баяраар соробхилбо.

— Байза, золиг. Гараа үргэ, — гээд мүнөөхи Бороон гулбаагай хүбүүн Ормоон хоёр-гурбан шоро муутай дахуулнуудтайгаар модоной саанаһаа гэнтэ гараад, Буладай урдаһаа тогтоң торонгүй хүрэжэ ерэбэ.

Зуг татаад, зогсохо зууран, Буладай досоо иимэ һаналнууд түрөөдхёо һэн: «Зай, болодог юумэн болохонь гээшэ гү. Эдэ бузарнуудһаа юун һайн юумэ гарахаб даа. Миил иигээд дүүрэшэхэ юм һаабы. Байза, зорюута нэгэшье айнгүй, шүдөө зуугаад, бэеэ бариад байхаб».

— Зай, иигээд миниингээ гарта орошоболши даа, нохой ехэ. Һэ, Булад гэжэ нэрэтэйдээ нээрээ булад болооб гэжэ һанаа гүш? Миниингээ энэ хоёр хатуу хабхаан соо (нюдарганuудаа харуулна) хаб гээд, хулганаандал баһа орошоболши даа. Хайшаа холо талииха һэмши, зольбо. Яагаа һүрхэй бэшээшэ-ташаагаа болообши. Тэрэ бэшэһэн, хэлэһэн юумэнүүдэйш түлөө гарыш хухалжа, хэлыш ходо татахаб, — гэжэ Ормоон аашалхыса аашалба.

Сээжэ соонь уйтан боложо, амяа саанаһаа хүсэтэйгөөр татан, Булад досооһоо бүтүү гэншэнэ. Ямар нэгэн гал уһан хоёрой гашуун зоболоной хёмороон боложо байхадал гээ һэн. «Нарата дэлхэй. Хүнэй амин гол. Хүнэй ажабайдал. Амиды ябаха аза талаан. Тэмсэл. Дайсан. Наһан дүүрэбэ... Санжидмаа... Булад... Бү ай. Бэеэ бари»,—гэһэн хэһэг хэһэг аминай һүүлшын бодолнууд Буладай, хөөрхэн залуухан хүбүүнэй сэдьхэл соогуур иишэ тиишээ түрин гүйнэ. Гэнтэ дууниинь бүри шанга боложо, һөөл хүсэтэйгөөр хашхаржархиба:

— Алагты, түргэн алагты. Би гансаараа бэшэб. Минии орондо бүхы нүхэдни, бүхы арад зомни бодохо. Манай алха хадуур хоёрой хүсэн саглашагүй ехэ. Мэдэгты! Шэнэ байдал мандаг!

....Нөөхи эхиндэ дурдаһан суглаамнай үргэлжэлһөөр. Хоёр һайхан нюдэдэйнгөө уб улаахан боложо, хабдаштар бархирһан Санжидмаамнай үгэ хэлэжэл, хэлэжэл байна. Зоригынь ехээр мухуудаагүй хэбэртэй. Уйдхар гээшэмнай, зориг гээшэмнай тэмсэлэй гал шатаадаг юм. «Дайсад, хорото дайсад бидэнэй гарта ороо, хара хэрэгынь элирээ. Зүгөөр тэмсэлэй арюун замаар ябажа ерэһэн тобшохон аад, гэрэл бадарһан гэгээн түүхэтэй Булад Халзановай мүнхэ дурасхаалда зорюулан, «Тэмсэл» гэжэ нэрэтэй хамтын ажал байгуулая» гээд Санжидмаамнай саашань хэлэжэрхибэ.

Хүнүүд бүгэдөөрөө гараа үргэшэбэ. Зариманиинь нюдаргануудаа монсойлгон, ямар нэгэн хатуу ган түмэр шэнгеэр зангиданхай. Зариманиинь альгануудаа дэлгээн, замбуулинай захагүй гүн тээшэ ниидэжэ ябаһан шубуунуудай жэгүүр шэнгеэр далбайлган, даллажа байгаад һэн.

БУРЯАД ҮНЭН
4-дэхи нюур
1962 оной октябрийн 14.

Манай адрес, телефон[ууд]

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Улан-Удэ, ул. Ленина [...]
ФОНЫ РЕДАКЦИИ: редактора—46-32, зам. редакт[ора ...] ответ. секретаря—27-37, отделов: партийной жизни и [...] —24-74, сельского хозяйства и советского строитель[ства ...] промышленности, транспорта, информации—35-14, [...] литературы и искусства—34-05, писем и рабсельк[оров ...] отдел переводов и корректорская—35-95, бухгалтер[ия ...] Для междугородных переговоров — 16.

Гор. Улан-Удэ, типография Министерства [...] Бурятской АССР.

Н00582. Зак. №[...]